

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

Arm.
e. 92.

95c16

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

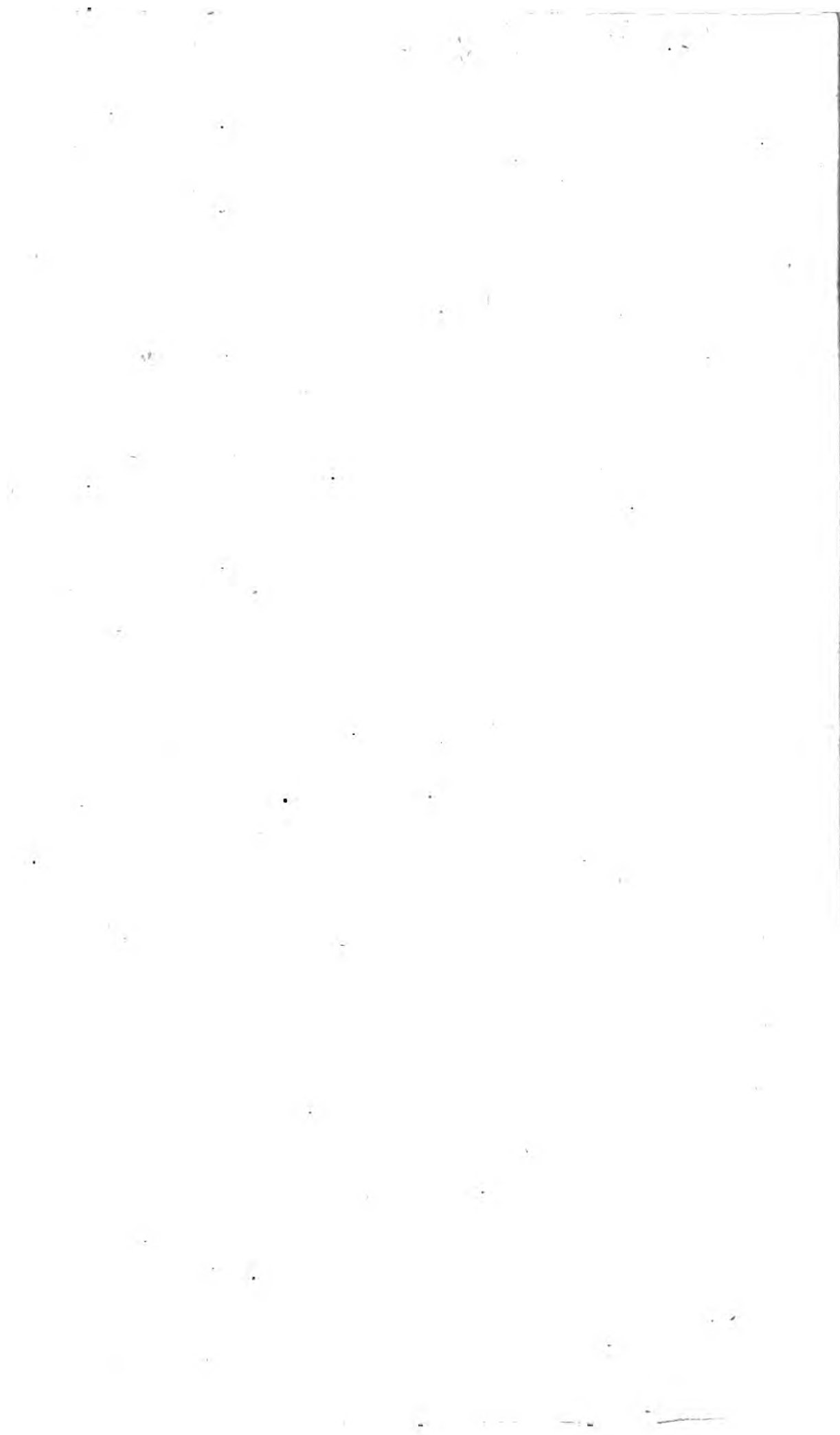
BY THE REY. S. C. MALAN, D.D.,

Vicar of Broadwindsor.

January, 1885.

Ann. e. 92

Riv. M. K. K.
Jerusalem
1872

MÉTHODE DE LECTURE
POUR LA LANGUE FRANÇAISE
A L'USAGE DES ARMÉNIENS

—*—

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՂՂԻԱՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ
Ի ԳԵՏՍ ՀԱՅՈՑ

IMPRIMÉ AU COUVENT DE S^t. JACQUES
ՏԳԱԳԻՆԵԱԼ Ի ՎԱՆՈ Ս. ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

1871

Indian Institute, Oxford.

Presented

by the

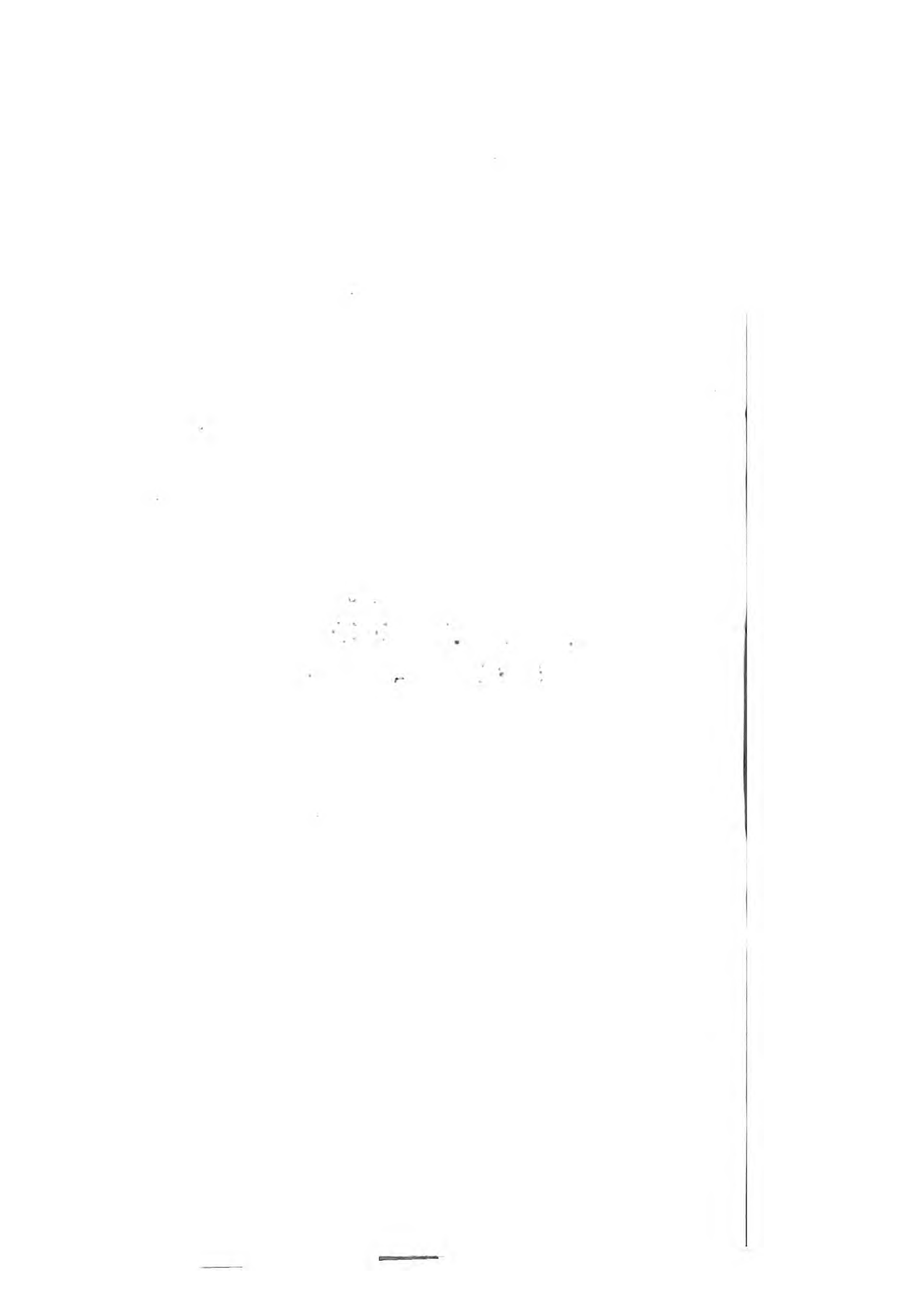
Rev. W. B. Keer

April 1885.

Georgian Kaghizian

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՂՂԻԱՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ
Ի ՊԵՏՅՆ ԶԱՅՈՑ

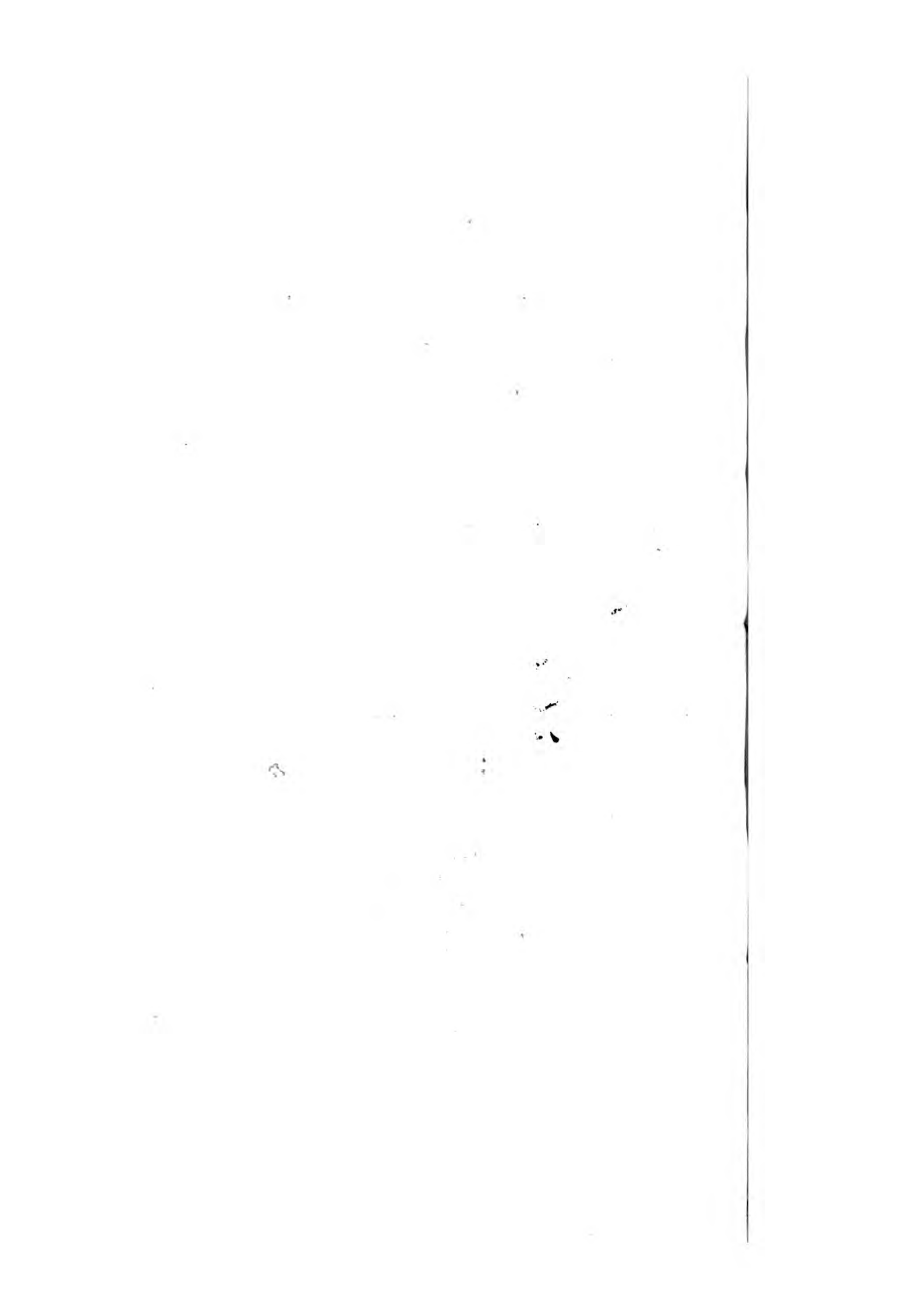

Լ Օ Դ

Մեր Ազգային Իսլոցներու մէջ առ հասարակ գործ կը դրուին բուն Գաղղիացւոց համար տպագրուած գաղղիարէն Գերականներ և ընթերցման Հրահանգներ, որոնք թէ՛ հնչման կանոններու և թէ՛ պարունակեալ նիւթոց կողմէն դժուարամատոյց և օտարոտի լինելով՝ բաւականին կը դժուարացնեն նոյն լեզուի ընթերցանութիւնը նոր սովորող Հայերու համար :

Փափաքելով, այս դժուարութիւնները բառնալ, և փոքրիկ ծառայութիւն մատուցանել մեր Ազգային Իսլոցներուն և ամեն առանձին նոր սովորողներուն, կը հրատարակենք ներկայ Իսասագրքոյ կը «Կրթութիւն Գաղղիարէն լեզուի ընթերցման» որ գլխաւորապէս երկու մասներէ կը բաղկանայ : Առաջին մասին մէջ կը պարունակին գրեր, վանկեր, բառեր, կարճ ասացուածներ՝ հայագիր հնչմամբ և հայերէն նշանակութեամբ միասին, իսկ երկրորդին մէջ կը պարունակին բարոյական մտածութիւններ և Ազգային Պատմութենէ ու Աշխարհագրութենէ գաղղիարէն թարգմանուած համառօտ ընթերցուածներ, որով, գաղղիարէն լեզուի ուսումը, գործնական և ընտանեկան եղանակաւ ներկայանալով, աւելի զուարճալի կը լինի նորավարժներուն, քան թէ տաղտկալի, մանաւանդ եթէ ուսուցուչներն աշխատին երկրորդ մասին հատուածները կարգացրնել՝ հայերէն թարգմանել տալով :

Հետեւապէս, ներկայ հրատարակութեան մէջ, մեր գլխաւոր կէտ նպատակին եղած է և է՝ յատկապէս գաղղիարէն լեզուի նախնական ուսման գործնական դիւրութիւնը, որով եթէ շահին մեր Ազգային Իսլոցները, այն միայն կը համարինք մեծ վարձ և քաջալերութիւն սոյն աշխատասիրութեան համար, որ բարձրագոյն դասու յառանգաւոր աշակերտաց և գաղղիարէն լեզուի ուսուցչի հետեւողութեան արդիւնքն է :

MÉTHODE DE LECTURE
POUR LA LANGUE FRANÇAISE
A L'USAGE DES ARMÉNIENS

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՂՂԻԱՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ
Ի ԳԵՏՍ ՀԱՅՈՑ

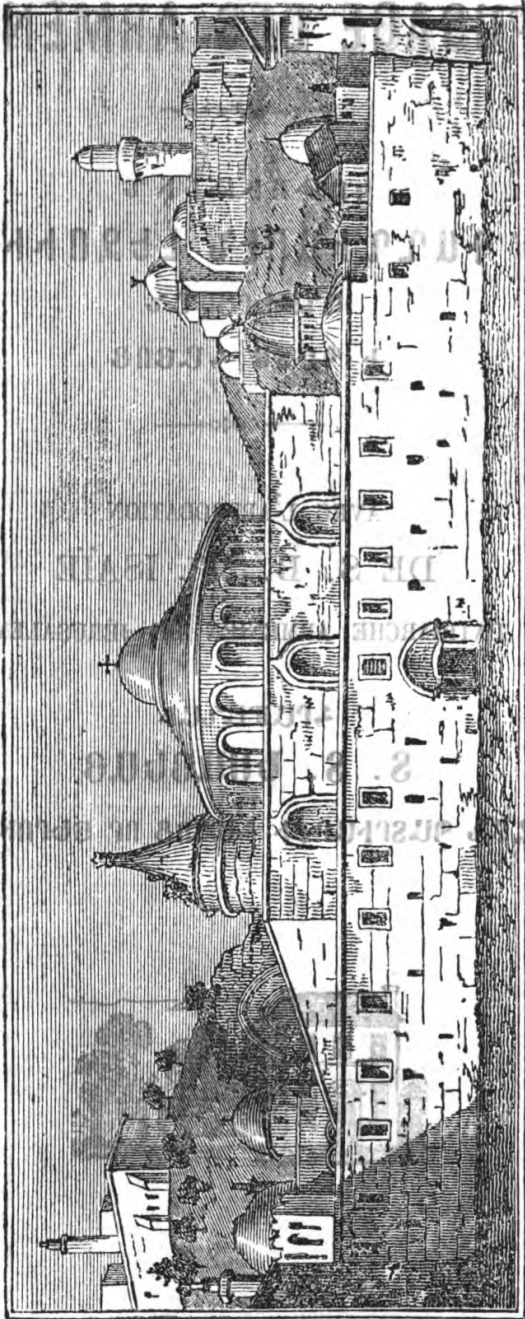
AVEC L'APPROBATION
DE S. B. M^{sr}. ISAÏE
PATRIARCHE ARMÉNIEN DE JÉRUSALEM

ՀՐԱՄԱՆԱԻ
Տ. Տ. ԵՍԱՅԵԱՅ
ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԻ ՀԱՅՈՑ ՈՐ ՅԵՐՈՒՍԱԼԷՄ

IMPRIMÉ AU COUVENT DE S^t. JACQUES
ՏՊԱԳՐԵԱԼ Ի ՎԱՆՍ Ս. ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

1871

COUVENT ARMÉNIEN DE S^t. JACQUES, A JÉRUSALEM

ՎԱՆԵՔ Է ԱՅՈՑ Ս՝ ՅԱԿՈՎԱԿՍ ԵՑԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

BODLEIAN
13 JUN 1928
LIBRARY

ALPHABET FRANÇAIS

A a   **B** b   **C** c   **D** d   **E** e   **F** f   **G** g
 ա   պէ   սէ   տէ   է   էֆ   ժէ

H h   **I** i   **J** j   **K** k   **L** l   **M** m   **N** n
 աշ   ի   ժի   գա   էլ   էմ   էն

O o   **P** p   **Q** q   **R** r   **S** s   **T** t   **U** u
 օ   փէ   բէօ   էռ   էս   թէ   իւ

V v   **X** x   **Y** y   **Z** z
 վէ   էքս   իկրէք   զէտ *

Voyelles ou Sons Simples

Չայնաւորք կամ պարզ հնչմունք

Aa   Ee   Ii   Oo   Uu
 ա   է   ի   օ   իւ

* Գիրերու սովորական անուններն՝ պէ, սէ, տէ, էֆ և այլն, ուստի նուէն զկնի՝ հարկ է նաեւ ուղղակի հնչել տալ աշակերտին պը, որ, տը, ֆը, հը և այլն, որով աւելի կը գիւրանայ վանկեր կամ բառեր յօդելը :

PREMIÈRE CLASSE=SONS SIMPLES

MOTS DE DEUX SYLLABES

1er. TABLEAU

SYLLABES FORMANT LES MOTS CI-CONTRE ԲԱՌԵՐ ԿԱԶՄՈՂ ՎԱՆԿԵՐ					ARTICULATION ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺ ՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ
a,	zé,	mi,	ro,	le,	A mi
ա	զէ	մի	ռօ	լը	Bo cal
cal,	yo,	fé,	rès,	tu,	Ca fé
գալ	յօ	ֆէ	րէս	դիւ	Di né
né,	te,	ti	ne,	re	É pi
նէ	դը	դի	նը	րը	Fê te
fa,	pi,	ze,	li,	ge,	Ga ze
ֆա	փի	զը	լի	ժը	Hô tel
tel,	ble,	vê,	bo,	ur,	I le
դէլ	պը	վէ	բօ	իւր	Jo li
dî,	tê,	ca,	rô,	ga,	Ka li
մի	դէ	գա	ռօ	կա	Li re
é,	so,	i,	jo,	mé,	Mè re
է	սօ	ի	ժօ	մէ	No ble
or,	pè,	no,	xé,	quê,	Or ge
օր	փէ	նօ	կէ	զէ	Pè re
hô,	ka.				Quê te
օ	գա				Rô ti
					So fa
					Tê te
					Ur ne
					Vê tu
					Xé rès
					Yo le
					Zé ro

ԿԱՐԳ ԵՌԱՅՐԻՆ՝ = ՊԱՐԳ, ՀՆՉՍՈՒՆԻՐ
 ԵՐԿԱՎԱՆԿ ԲԱՌԵՐ
 ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	PRONONCIATION FIGURÉE ՀԱՅԱԳԻՐ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ami	Աժի	Բարեկամ
Bocal	Պօգալ	Գաւաթ, դորակ
Café	Գաֆէ	Սուրճ, խահուէ
Dîné	Տինէ	Ճաշ
Épi	Լէթի	Հասկ
Fête	Ֆէդ	Տօն
Gaze	Կազ	Շղարշ
Hôtel	Օդէլ	Հիւրանոց
Ile	Իլ	Կղզի
Joli	Ճօլի	Սիրուն
Kali	Գալի	Փշալի օջաւն
Lire	Լիր	Կարգալ
Mère	Մէռ	Մայր
Noble	Նօպլ	Ազնիւ
Orge	Օռժ	Գարի
Père	Քէռ	Հայր
Quête	Գէդ	Հետազօտութիւն
Rôti	Ռօդի	Խորովածոցք
Sofa	Սօֆա	Բազմոց
Tête	Դէդ	Գլուխ
Urne	Մռնը	Թանկոյկ
Vêtu	Վէդիւ	Հագուած
Xérès	Կէրէս	Քաղաք Սպանիոց
Yole	Իյօլ	Նաւակ ինչ փոքր
Zéro	Չէռօ	Չ, ըօ

PREMIERE CLASSE=SONS SIMPLES
MOTS DE DEUX SILLABES

2eme. TABLEAU: UNION DES MOTS

MOTS ARTICULÉS ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ	SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՏՆՁՈՒՄՆ
Le ca fé de pa pa	Le café de papa
լը գա ֆէտը բա բա	
La fê te de ma mère	La fête de ma mère
լա ֆէ գըտը մա մէ ուր	
Le fil du ca nif	Le fil du canif
լը ֆիլ տիւ գա նիֆ	
Le bal pa ré	Le bal paré
լը պալ բա ռէ	
La for me du bo cal	La forme du bocal
լա ֆօռ մը տիւ պօ գալ	
L'a mi sùr	L'ami sùr
լ'ա մի սիւռ	
La car pe du ca nal	La carpe du canal
լա գառ բը տիւ գա նալ	
L'â ne ré tif	L'âne rétif
լ'ա նը ռէ թիֆ	
La tê te de la bê te	La tête de la bête
լա գէ գըտըլա պէ թը	
Le dé fi de la da me	Le défi de la dame
լը մէ ֆի տըլա տա մը	
La ca ve de l'hô tel	La cave de l'hôtei
լա գա վը տը լ'օ թէլ	
Le di né du pè re	Le diné du père
լը մի նէ տիւ փէ ուր	

ԿԱՄԳ ԱՌԷՋԻՆ. = ՊԱՄՕ. ՀԵՉՄՈՒՆԻՔ
ԵՐԿԱՎԱՆԿ ԲԱՌԵՐ
ԵՐԿՐՈՐԳ ՊԱՏԿԵՐ

PRONONCIATION FIGURÉE ՀԱՅԱԳԻՐ Հ Ե Չ Ո Ւ Մ Ն	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Լ ը գաֆէ տը փափա	Հօրը սուրճը
Լ յա ֆէդ տը մա մէս	Մօրս տօնը
Լ ը ֆիլ տիւ գանիֆ}	Օ՛ մեքին գերձանը
Լ ը պալ բառէ	Պմակաւոր հանգէսը
Լ յա ֆոռմ տիւ պոգալ	Դորակին ձեւը
Լ յամի սիւս	Վ ստահելի բարեկամը
Լ յա գառբ տիւ գանալ	Ջրանցքի ծածան ձուկը (Սաղան պալլը)
Լ յան սէդիֆ	Իեռ աւանակը
Լ յա դէդ տը ըս պէդ	Անասնոյ գլուխը
Լ ը տէֆի տը ըս սամ	Տիկնոջ կասկածը
Լ յա գավ տը լ'օդէլ	Հիւրանոցին նկուղը
Լ ը տինէ տիւ փէս	Հօրը ճաշը

PREMIÈRE CLASSE=SONS SIMPLES
MOTS DE DEUX SYLLABES

3eme. TABLEAU: PETITES PHRASES

MOTS ARTICULÉS ՎԱՆՎԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ	SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ
Il a bu du ca fé	Il a bu du café
<i>իլ ա սիւ տիւ դա ֆէ</i>	
Pa pa fu me sa pi pe	Papa fume sa pipe
<i>բա բա ֆիւ մը սա բի բը</i>	
L'a mi a é té fê té	L'ami a été fêté
<i>լ'ամի ա է դէ ֆէ դը</i>	
Va à la ca ve	Va à la cave
<i>վա ա լա գա վը</i>	
Por te le dî né à ta mè re	Porte le dîné à ta mère
<i>բօռ դըլը տինէ ա դամէրը</i>	
Il i ra à l'hô tel	Il ira à l'hôtel
<i>իլ ի աա ա լ'օ դէլ</i>	
Il va par tir	Il va partir
<i>իլ վա վառ դիր</i>	
Lé dorm'a mor du	Médor m'a mordu
<i>մէ տօռ մա մօռ տիւ</i>	
Il se ra pu ni	Il sera puni
<i>իլ սը աա վիւ նի</i>	
Le gar de a dor mi sur	Le garde a dormi sur le
le pa vé	pavé
<i>լը կար տը ա տօռ մի սիւռ</i>	
<i>լը բա վէ</i>	
L'é té va fi nir	L'été va finir
<i>լէ թէ վա ֆի նիր</i>	
Por te le bo cal à	Porte le bocal à la dame
la da me	
<i>փօռ դըլը սօ դալ ա</i>	
<i>լա տա սը</i>	

ԱՄԳԻ ԱՅԻՆՑ ԵՆ. — ՊԵՄ.Օ. ՀՆՉՈՒՆԻՔ
 ԵՐԿԱՎԱՆԿ ԲԱՌԵՐ
 ԵՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ. — ՓՈՔՐԻԿ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔ

PRONONCIATION FIGURÉE ՀԱՅԱԳԻՐ Հ Ն Չ Ո Ւ Մ Ն	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Իլ ա պիււ տիւ գաֆէ	Սուրճ խմեց
Բարա ֆիւմ սա բիբ	Հայրը կը ծխէ իւր ծխափողը
Լ 'ամի ա էդէ ֆէդէ	Բարեկամին տօնը կատարւեցաւ
Վ 'ա ա լա գալ	Գնա՛ նկուղը
Փօռ գ լը տինէ ա դա մէռ	Ղաջ բեր բու մօրդ
Ի լու ա ա լ'օդէլ	'Նա պիտի երթայ հիւրանոց
Ի լ վա բառ դիւ	'Նա հիմա պիտի ուղեւորի
Մէտօւ մ 'ա մօւ տիւ	Շ ունը զիս խաճաւ
Ի լ սըւա բիւնի	'Նա պիտի պատժուի
Լ լը կարտ ա տօւ մի սիւռ լը փալէ	Պահապանը բնայաւ գետնի վրայ
Լ 'էդէ վա ֆիւնիբ	Ը մառը վերջանալու վրայ է
Փօռ գ լը պօդալ ա լա տամ	Դորակը տիկնոջը բեր

ԱՐԳ՝ ԸՌԸԹ՝ ԻՆ՝ = ՊԸԲ՝Օ՝ ՀՆԶՍՈՒՆԻՔ

ԵՌԱՎԱՆԿ ԲԱՌԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL	PRONONCIATION FIGURÉE	SIGNIFICATION
ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՁՈՒՄՆ	ՀԱՅՐԳԻՐ Հ Ն Ձ Ո Ւ Մ Ն	ՆԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Armure	ԱՌՄԻՐԱ	ՕՂՐԱՀՔ
Badine	ՊԱՄԻՆ	ԳԱԼԱՊԱՆԵ
Capote	ԳԱՔՕՂ	ԿՐԻՆՈՅ
Défilé	ՏԷՖԻԼԷ	ԿԻՐՃ
Élève	ԼՂԷՎ	ԸՀԱԿԵՐԱՍ
Famine	ՖԱՄԻՆ	ՍՈՎ
Galère	ԿԱԼԵՐԱ	ՊԱՏԵՐԱՂՄԻԿՆԱԼ
Harangue	ՀԱՐԱՆԿ	ԲՈՆԱԽՈՍՈՒԹԻՐ
Idole	ԻՍՕԼ	ԿՐԱՔ
Jujube	ՋԻՋԻԼԱՊ	ՅՈՆՆԱՊ
Kaolin	ԳԱՕԼԷՆ	ՏԵՍԱԿ ԺԻ ՀՈՂ
Levûre	ԼՂՎԵՐԱ	ՓՐԻՈՒՐ զԱՐԵՉՈՅ
Madame	ՄԱՄԱՄ	ՏԻԿԻՆ
Nature	ՆԱՂԻՐԱ	ԲՆՈՒԹԻՆ
Ordure	ՕՐՍԻՐԱ	ԸՂՍԵՂՈՒԹԻՆ
Parjure	ԲՈՒԹԻՐԱ	ՍԱՆԲՂՈՒՄԻ
Qualité	ԳԱԼԻՂԷ	ԱՐԱԽՈՒԹԻՆ
Révolté	ՌԷՎՈՂԵ	ԸՊՐՈՍԱՐԵՈՒԹԻՐ
Sébile	ՍԷԿԻԼ	ԲՈՂՐՉԻ ՍՈՂՈՒ
Tulipe	ԴԻԼԵՔ	ԿՍԿԱՋ
Utile	ՄԼՂԻԼ	ՕՂՍԱԿԱՐ
Vanité	ՎԱՆԻԹԷ	ՈՒՆԱՅՈՒԹԻՆ
Xénophon	ՔՆԷՆՓՕՆ	ՔՆԷՆՈՒՄԻՆ
Yatagan	ԿՅԱԹԱԿԱՆ	ԳԱՉՈՅՆ
Zephire	ՉԷՖԻՐ	ՉԷՖԻՐԱ

PREMIÈRE CLASSE=SONS SIMPLES
MOTS DE TROIS SYLLABES

2eme. TABLEAU: UNION DES MOTS

MOTS ARTICULÉS ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱՏ ԲԱՌԵՐ	SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ
Le jo li do mi no լը յօ լի մօ մի նօ	Le joli domino
La ca ba ne du nè gre լա դա պա նը տիւ նէկուէ	La cabane du nègre
Le na vi re é ga ré լը նա վը ուր է կա ըէ	Le navire égaré
Le pè re a do ré լը ըէ ուր ա մօ ուէ	Le père adoré
Le dî né de l'é lè ve լի տի նէ աը լի է վը	Le dîné de l'élève
La tê te de la vi pè re լա դէ դը տըլա վը ըէ ուր	La tête de la vipère
L'a ni mal ré tif լա նի մալ ուէ դիֆ	L'animal rétif
Le sol cul ti vé լը սօլ քիւլ դի վէ	Le sol cultivé
La bar be du ca po ral լա պառ պը տիւ դա բօռալ	La barbe du caporal
L'é cu me de la mar mi te լիէ քիւ մը տըլա մար մի դը	L'écume de la marmite
L'é tu de du cal cul լիէ դիւ տը տիւ դալ դիւլ	L'étude du calcul
La co car de du ma jor լա բօ բառ տը տիւ մա ժօռ	La cocarde du major
La for tu ne du ma ri լա ֆօռ դիւ նը տիւ մա ուի	La fortune du mari
La ré col te du blé լա ուէ գօլ դը տիւ պլէ	La récolte du blé

ԿԼԻՊ ԱՍԿՐԻՆ. = ՊԼԻՊ. ՀԵՉՄՈՒՆԻ

Ե Ռ Ա Վ Ա Ն Կ Բ Ա Ռ Ե Ր

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ. — ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԲԱՌԻՑ

PRONONCIATION FIGURÉE ՀԱՅԱԳԻՐ Հ Ն Չ Ո Ւ Մ Ն	SIGNIFICATION ՆԱԿԱՆՎՈՒԹԻՒՆ
Լ ը ժօղւ աօմինօ	Գեղեցիկ թիկնոյ
Լ յ գապան աիւ նէկոը	Խափշիկին խրճիթը
Լ ը նալիւ էկառէ	Մողորեալ նաւը
Լ ը բէս աաօռէ	Խիստ սիրելի հայրը
Լ ը տինէ տը լէղէ՛վ	Ըշակերտին ճաշը
Լ յ դէգ տը լս վիբէս	Իժին գլուխը
Լ յ անիմալ բէգիֆ	Խեռ անասունը
Լ ը սօլ բիւլբիլէ	Մշակուած երկիրը
Լ յ սյարսյ տիւ գաբօռալ	Տասնապետին մօրուբը
Լ յ էգիւմ տը լս մարմիգ	Սանին (Լէնճիլէյի) փրփուրը
Լ յ էգիւտ տիւ գալգիւլ	Հաշուոյ ուսումը
Լ յ գոգարտը տիւ մաժօռ	Հաղարապետին զինանշանը
Լ յ ֆօռգիւն տիւ մառի	Ըմուսնոյն բաղդը
Լ յ ուէբօլգ տիւ սլէ	Յորենի հունձը

PREMIÈRE CLASSE SONS SIMPLES

MOSS DE TROIS SYLLABES

3eme. TABLEAU: PETITES PHRASES

MOTS ARTICULÉS

ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱՃՆՈՒԱՑ ԲԱՌԵՐ

Le	sol	a	é	té	cul	ti	vé.
լը	սօլ	ա	է	դէ	զիւլ	դի	վէ
Il	i	ra	à	l'é	co	le	nor ma le
իլ	ի	ռա	ա	լ'է	քօ	լը	նօռ մա րը
L'ar	se	nal	a	é	té	dé	gar ni
լ'առ	սը	նալ	ա	է	դէ	տէ	կառ նի
Le	ma	jor	par	ti	ra	mar	di.
լը	մա	ժօռ	բար	դի	ռա	մար	տի
Le	ca	po	ral	a	mal	à	la tê te.
լը	զա	քօ	ռալ	ա	մալ	ա ըս	զէ դը
La	pa	ra	de	va	fi	nir.	
լա	բա	ռա	տը	վա	ֆի	նիր.	
L'é	lè	ve	a	é	ga	ré	le ca nif.
լ'է	լէ	վը	ա	է	կա	ռէ	լը դա նիֆ
Ce	bo	cal	a	u	ne	for	me é nor me
սը	պօ	զալ	ա	իւ	նը	ֆօռ մը	է նօռ մը
Ar	mé	nak	pa	ti	ne	sur	le ca nal.
ար	մէ	նակ	բա	դի	նը	սիւռ	լը գա նալ
La	ré	col	te	n'a	pu	mû	rir.
լա	ռէ	քօլ	դը	նա	բիւ	միւ	ռիռ
Il	a	ob	te	nu	la	fa	cul té de par tir.
իլ	ա	օպ	դը	նիւ	լա	ֆա	զիւլ դէ տը բառ դիռ
Ce	tu	mul		te	m'a	lar	me
սը	դիւ	միւլ		դը	մ'ա	լառ	մը

ԿԱՆԿԱՆՔԻՆ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆՔԻ

ԵՐԱԿԱՆՔԻ ԲԱՌԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՏՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՒՆ
Le sol a été cultivé	Երկիրը մշակած է
Il ira à l'école Normale	Նա կանոնաօր դպրոցը պիտի երթայ
L'arsenal a été dégarni	Օրսանոցը կորսպանւած է
Le major partira mardi	Հազարապետը երեքշաբթի պիտի մեկնի
Le caporal a mal à la tête	Տանտպետը գլխի ցաւ ունի
La parade va finir	Օրասանդէտը լրանալու վրայ է
L'élève a égaré le canif	Մշակերտը գմեկներ կորսրնւցուց
Ce bocal a une forme énorme	Մյս դորակը ահագին ձև մ'ունի
Arménak patine sur le canal	Արմենակը ջրանցքին վրայ կրասնի
La récolte n'a pu mûrir	Հունձը չկարաց հասունանալ
Il a obtenu la faculté de partir	Նա երթալու հրաման ըստացաւ
Ce tumulte m'alarme	Մյս զմուկը զիս կը խառովէ

ԿԼԻԳ ԸՌԸՑ ԻՆ. = ՊԼԻՕ, ՉԱՅՆԻ

Ք Ա Ռ Ա Վ Ա Ն Կ Բ Ա Ռ Ե Ր

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	PRONONCIATION FIGURÉE ՀԱՅԱԳԻՐ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Agilité	Աժիլիդէ	Արագաշարժուի
Badinage	Պատինաժ	Կատակ
Cabotage	Քապոդաժ	Նաւարկութիւն
Débilité	Տէպիլիդէ	Տկարութիւն
Écarlate	Էքարլադ	Օիրանի
Fagotage	Ֆակոդաժ	Կապելն խրճուհա
Garniture	Կառնիդիւռ	Օարդք
Habilité	Ապիլիդէ	Յաջողակութիւն
Idolâtre	Իտոլադուր	Կռասպաշտ
Javeline	Ճավլին	Տէգ
Kilomètre	Քիլոմէդուր	Հազարամէտր
Laminage	Լամինաժ	Երկաթ տափելնել
Majuscule	Մաժիւրքիւլ	Գլխագիր
Navigable	Նավիկապլը	Նաւարկելի
Oculiste	Օդիւլիսդ	Աինաբոյժ
Particule	Բարդիգիւլ	Մասնիկ
Quatrième	Քադուիէմ	Չորրորդ
Rachetable	Բաշըդապլը	Վերստին գնելի
Sablère	Սապլիէ	Աւազաման
Tablature	Դապլադիւռ	Տետրակ խաղից
Unanime	Իւնանիմ	Միաբան
Validité	Վալիտիդէ	Վաւերականութի
Xylographe	Քսիլոլրաֆ	Փայտագիր
Ypsiloïde	Իքսիլոյիտ	Լեզուին արմա տին ոսկրը
Zibeline	Օիպլին	Սամուր(կենդանին)

PREMIÈRE CLASSE=SONS SIMPLES
MOTS DE QUATRE SYLLABES

2ème. TABLEAU: UNION DES MOTS

MOTS ARTICULÉS

ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ

L'a	gi	li	té	de	l'é	lè	ve		
լ'ա	ժի	լի	դէ	տը	լ'է	լէ	վը		
L'u	ti	li	té	de	l'é	tu	de		
լ'իւ	դի	լի	դէ	տը	լ'է	դիւ	տը		
La	dé	bi	li	té	du	ma	la	de	
լա	տէ	պի	լի	դէ	տիւ	մա	լա	տը	
L'ha	bi	li	té	de	l'o	cu	lis	te	
լ'ա	պի	լի	դէ	տը	լ'օ	գիւ	լիս	դը	
La	par	ti	cu	le	né	ga	ti	ve	
լա	բառ	դի	գիւ	լը	նէ	կա	դի	վը	
La	gar	ni	tu	re	de	la	ro	be	
լա	կառ	նի	դիւ	ռը	տը	լա	ռօ	պը	
Le	ba	di	na	ge	du	ca	ma	ra	de
լը	պա տի	նա	ժը	տիւ	գա	մա	ռա	տը	
La	qua	tri	è	me	ma	jus	cu	le	
լա	գա	դռի	է	մը	մա	ժիւս	գիւ	լը	
La	sé	ré	na	de	de	la	fê	te	
լա	սէ	ռէ	նա	տը	տը	լա	ֆէ	դը	
La	so	li	di	té	du	na	vi	re	
լա	սօ	լի	տի	դէ	տիւ	նա	վի	ռը	

ԿԼԱՐԳ ԼԿԻՆՑ ԻՆ՝ = ՊԵՐՕ, ՀՆՉՄՈՒՆԻՔ

Ք Ա Ռ Ա Վ Ա Ն Կ Բ Ա Ռ Ե Ր

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊՈՏԿԵՐ . — ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԲՈՌԻՑ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
L'agilité de l'élève	Լ՛շակերտին արագաշարժութիւնը
L'utilité de l'étude	Ուսման օգտակարութիւնը
La débilité du malade	Հիւանդին տկարութիւնը
L'habileté de l'oculiste	Լ՛կնաբուժին յաջողակութիւնը
La particule négative	Բացասական մասնիկ
La garniture de la robe	Պատմութեան զարդը
Le badinage du camarade	Բ՛նկերակցին կատակը
La quatrième majuscule	Չորրորդ գլխագիրը
La sérénade de la fête	Տօնին ցայգանուագը
La solidité du navire	Նաւուն ամրութիւնը

PREMIÈRE CLASSE=SONS SIMPLES
MOTS DE QUATRE SYLLABES

3eme. TABLEAU: PETITES PHRASES

MOTS ARTICULÉS

ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ

Il	pa	ti	ne	ra	sur	le	ca	nal
իլ	բա	դի	նը	ռա	սիւռ	լը	գա	նալ
Por	te	de	la	mar	me	la	de	à l'é lè ve
բօռ	դը	տը	լա	մար	մը	լա	տը	ա լ'է լէ վը
Il	a	sa	li	l'u	ni	for	me	
իլ	ա	սա	լի	լ'ու	նի	ֆօռ	մը	
Il	re	jè	te	la	for	ma	li	té
իլ	ռը	ժէ	դը	լա	ֆօռ	մա	լի	դէ
Le	ca	ma	ra	de	d'E	mi	le	a é té pu ni
լը	գա	մա	ռա	տը	տ'է	մի	լը	ա է դէ փիւնի
U	ne	sé	ré	na	de	a	fi	ni la fê te
իւ	նը	սէ	ռէ	նա	տը	ա	ֆի	նի լա ֆէ դը
Ce	ba	di	na	ge	a	é	té	po li
սը	պա	տի	նա	ժը	ա	է	դէ	բօ լի
Il	di	ra	u	ne	ab	sur	di	té
իլ	տի	ռա	ու	նը	ապ	սիւռ	տի	դէ
Il	a	vu	l'u	ti	li	té	de	la me su re
իլ	ա	վու	լ'ու	դի	լի	դէ	տը	լա մը ղիւ ռը
Il	por	te	u	ne	ves	te	é	car la te
իլ	բօռ	դը	իւ	նը	վէս	դը	է	գար լա դը

ԿԱՐԳ ԼՈՒԼՉՒՆ. — ՊԱՐՕ, ՉԱՅՆԵՐ

Ք Ա Ռ Ա Վ Ա Ն Կ Բ Ա Ռ Ե Ր

ԵՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ. — ՓՈՔՐԻԿ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՁՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Il patinera sur le canal	Նա պիտի սահի ջրանցքին վրայ
Porte de la marmelade à l'élève	Աշակերտին բանդակ բեր
Il a sali l'uniforme	Նա ազտեղեց համազգեստը
Il rejète la formalité	Նա կը բերժէ ձեւաբանու թիւնը
Le camarade de Firan a été puni	Տիրանի ընկերակիցը սլառ ժուեցաւ
Une sérénade a fini la fête	Յայդանու ազով տօնը վեր ջացաւ
Ce badinage a été poli	Այս կատակը համեստ էր
Il dira une absurdité	Նա այլանդակ բան մը պի տի ըսէ
Il a vu l'utilité de la mesure	Նա հնարքին օգտակարու թիւնը տեսաւ
Il porte une veste écarlate	Օտիրանի բաճկոնակ մը կը կրէ

ԿԼԻԳ ԵՐԿՐՈՐԳՒՄ = ԲԵՂ ԱՊՐԵԱՄ, ՀՆՉՄՈՒՆԻՔ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	PRONONCIATION FIGURÉE ՀԱՅԱԳԻՐ Հ Ն Չ Ո Ւ Մ Ն	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Anse	Անս	Ճարմանդ
Bâton	Պադոն	Գաւազան
Canton	Գանդոն	Նահանգ
Détour	Տէդուռ	Շրջան
Ébouler	Էպուլէ	Կործանել
Faveur	Ֆավէօռ	Շնորհք
Gazon	Կազոն	Գալարիք
Honte	Հոնդ	Աժօթ
Ionien	Իոնիէն	Յոյն
Joujou	Ճուժու	Խաղալիկ
Katakoua	Գադազուա	Տեսակ մի թու թակ
Laboureur	Լապուռէօռ	Երկրագործ
Mâchoire	Մաչուառ	Օնտ
Naïade	Նայատ	Նայադ
Ouragan	Ուռահան	Փոթորիկ
Pantalon	Բանդալոն	Վարտիկ
Quiconque	Գիգոնդ	Ուրք
Rancune	Ռանդիւն	Ուս
Soucoupe	Սուգուք	Բաժակակալ
Toiture	Դուլադիւռ	Երդէք շինելը
Union	Իւնիօն	Միութիւն
Volonté	Վոլոնդէ	Կամք
Xiphoïde	Չիֆօիս	Թրածեւ
Zinzolin	Չինզոլին	Կարմրի վրայ մաւ նուշակ դոյն

DEUXIÈME CLASSE=SONS COMPOSÉS

2eme. TABLEAU: UNION DES MOTS

MOTS ARTICULÉS

ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ

U	ne	fleur	rou	ge
իւ	նը	ֆլէօռ	ռու	ժը
Un	vio	lon	jus	te
էօն	վիօ	լօն	ժիւս	դը
La	ron	deur	du glo	be
լա	ռօն	տէօռ	տիւ	կօ պը
La	moi	tié	de dou	ze
լա	մուա	դիէ	աը	տու զը
La	ta	ba	tiè	re d'or
լա	դա	պա	դիէ	ռը ա'օռ
Le	ca	dran	bleu	
լը	գա	տռան	պլէօ	
Le	clou	de	cui vre	
լը	գլու	աը	գիւի	վըը
De	la	vian	de cui	te
աը	լա	վիան	աը	գիւի դը
U	ne	clef	de fer	
իւ	նը	գլէ	աը	ֆէռ
La	cou	leur	du mas	tic
լա	գու	լէօռ	տիւ	մաս դիպ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԿԱՐԳ . = ԲԱՂԱԿՐԵԱՆ , ՀՆՉՄՈՒՆԻ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ . — ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԲԱՌԻՑ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Une fleur rouge	Կարմիր ծաղիկ մը
Un violon juste	Վայելուչ քնար մը
La rondeur du globe	Բոլորակութի երկրագնդոյ
La moitié de douze	Տասն երկուքին կէսը
La tabatière d'or	Ոսկէտուփ քթախտախ
Le cadran bleu	Կապոյտ տախտակ ժամա- ցուցի
Le clou de cuivre	Պղնձէ գամ
De la viande cuite	Լփած միս
Une clef de fer	Լրկաթեայ բանալի
La couleur du mastic	Խաղտաքէի գոյնը

DEUXIÈME CLASSE=SONS COMPOSÉS

3eme. TABLEAU: PETITES PHRASES

MOTS ARTICULÉS

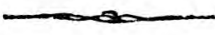
ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ

Le	mou	ton	bê	le				
ը	մու	դոն	պե	ը				
Le	pé	le	rin	jeû	ne			
ը	բե	ը	ռն	ժէօ	նը			
L'ar	bre	gran	di	ra				
Հառ	պուր	կուան	տի	ու				
Le	fleu	ris	te	plan	te			
ը	ֆլէօ	ռիս	դը	բլան	դը			
La	fou	dre	gron	de				
ը	ֆու	տուր	կուոն	աը				
Le	pol	tron	a	fui				
ը	բօլ	դուոն	ա	ֆիլի				
A	do	re	un	Dieu	cré	a	teur	
ա	ուօ	ուր	էօն	Տիէօ	դուէ	ա	դէօռ	
On	a	do	ré	le	ca	dre		
օն	ա	ուօ	ռէ	ը	դա	տուր		
La	fru	ga	li	té	pro	cu	re	la
ը	ֆուիլ	կա	լի	դէ	բուօ	դիլ	ուր	լան
Prê	te	moi	ta	plu	me			
փուէ	դը	մուա	դա	բլիլ	մը			

ԿԼԻՊ ԵՐԿՐՈՐԻ . = ԲԵՂ ԱՂԻՆԵԱՂ , ՀՆՁՄՈՒՆԻՔ

ԵՐՐՈՐԻ ՊԱՏԿԵՐ . — ՓՈՔՐԻԿ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՁՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ՝
Le mouton bêle	Ոչխարը կը մայէ
Le pèlerin jeûne	Ուխտաւորը ծով կը պահէ
L'arbre grandira	Օտուր պիտի մեծնայ
Le fleuriste plante	Օտղկադարմանը կը սնկէ
La foudre gronde	Կայծակը կ'որատայ
Le poltron a fui	Երկչտոր փախաւ
Adore un Dieu créateur	Պաշտէ մէկ Աստուած աւրարիչ
On a doré le cadre	Շրջանակը ոսկեղօծեցին
La frugalité procure la santé	Պարզակեցու թիւնը առողջութեան պատճառ կ'ըլայ
Prête-moi ta plume	Ղրիչդ ինձ փոխ տուր

TROISIÈME CLASSE=SONS VALEURS PARTICULIÈRES

1er. TABLEAU

SONS ÉQUIVALENTS ՀԱՄԱՏԻՊ ՀՆՉՄՈՒՆԻՔ		ARTICULATION ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ		
ch	<i>se prononce comme</i> շը իլ հնչում է որպես	Chan	son	
gn	նեղը	É	par	gne
ill	իլ	É	par	gne
ti	si	É	par	gne
s	z	É	par	gne
gi	ji	É	par	gne
ge	je	É	par	gne
ci	si	É	par	gne
ce	se	É	par	gne
e	è	É	par	gne
	է	É	par	gne

ԿԼԵՐԻ ԵՐՐՈՐԴ՝ = ՅԵՏՈՒԿ ՀՆՉՍՈՒՆԻՔ ԲԱՆԻ
ՄԻ ՏԱՌԻՅ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԵՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Chanson	Երգ
Épargne	Խնայութիւն
Famille	Բնաանկաբ
Action	Գործ
Toison	Բուրդ, Գլաթ
Girafe	Բնձուզտ
Cage	Վանդակ
Citron	Կիտրոն
Ceci	Այս
Cruel	Բնդուր

TROISIÈME CLASSE=VALEURS PARTICULIÈRES

1er. TABLEAU

SONS ÉQUIVALENTS ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻԱՆ ՀԵՉՄՈՒՆՔ			ARTICULATION ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ		
æ	<i>se prononce comme</i>	e	Oeu	vre	
	ին հնչում է որպես	է	էօ	վոլ	
y		i	Sys	tè	me
		ի	սիս	դէ	մը
y		ii	Noya	de	
		իի	նոյես ալ		
ai		è	Maî	tre	
		է	մէ	դոլ	
ei		è	Sei	ze	
		է	սէյ	զը	
au		ô	Fau	te	
		օ	ֆօ	դը	
en		an	Men	tir	
		ան	ման	դիր	
am		an	Am	bre	
		ան	ամ	սոլ	
em		an	Em	pê	ché
		ան	ան	բէ	չէ
im		in	Tim	bre	
		ին	դին	սոլ	

ԿԼԻԳ ԵՐՐՈՐԴ • = ՅԵՏՈՒԿ ՀՆՉՄՈՒՆԻՔ ԲԸՆԵ
ՄԻ ՏԱՌԻՑ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Oeuvre	Գործ
Système	Գրուածիւն
Noyade	Հեղձուցիչ գործի (վանն յանցաւորաց)
Maître	Վարպետ, տէր
Seize	Տասն և վեց
Faute	Վրիպակ, յանցանք
Mentir	Սուտ խօսիլ
Ambre	Սաթ (քէհրիպար)
Empêché	Արգիլեալ
Timbre	Կնիք, դրոշմ

TROISIÈME CLASSE—VALEURS PARTICULIÈRES

1er. TABLEAU

SONS ÉQUIVALENTS ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻԱՆ ՀՆՉՄՈՒՆՔ		ARTICULATION ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ		
om	<i>se prononce comme on</i>	Bom	be	
	իլ հնչում է որպես	սոն	սը	
il		Tra	vail	
		եր	վայ	
ll		Fi	lle	
		եր	լլ	
l		Pé	ril	
		եր	րիեր	
ç		Fa	ça	de
		սը	սա	սը
ph		Pha	re	
		ֆ	ր	
qu		Ban	que	
		ք	քը	
x		Fi	xe	
		քս	քսը	
x		E	xi	gu
		կը	կի	կի
k		Al	ka	li
		ք	քա	լի

ԿԱՐԳ ԵՐՐՈՐԻ. — ՅԱՏՈՒԿ ՀՆՉՄՈՒՆԻ ՔԸՆԻ
ՄԻ ՏԱՌԻՑ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Bombe	Ուռուժք
Travail	Աշխատութիւն
Fille	Աղջիկ, դուստր
Péril	Վտանգ
Façade	Չեւ կամ ճակատ շինուածոյ
Phare	Լապտեր նաւահանգստի
Banque	Դրամատուն
Fixe	Անշարժ, հաստատ
Exigu	Դոյզն, փոքրիկ
Alkali	Մոխիր բուսոց,

TROISIÈME CLASSE=VALEURS PARTICULIÈRE

1er. TABLEAU

SONS ÉQUIVALENTS ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻԱՆ ՀՆՉՄՈՒՆԲ			ARTICULATION ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ			
e	<i>se prononce comme</i>	a	Fe	mme		
	իլ հիշուի "րդի"	ա	Ֆա	մը		
ez		é	Li	sez		
		է	լի	զէ		
er		é	Man	ger		
		է	ման	ճէ		
eu		u	Il	a	eu	
		իւ	իլ	ա	իւ	
u		ou	É	qua	teur	
		ու	է	գուա	դէսու	
en		in	Men	tor		
		ին	մէն	դու		
ch		e	É	cho		
		չ	է	չօ		
x		s	Soi	xan	tai	ne
		ս	սուա	սան	դէ	նը
x		z	Di	xiè	me	
		զ	տի	զիէ	մը	
w		ou	Wis	ki		
		ու	ուիս	գի		

ԿԱՄԳ ԵՐՐՈՐԴ. = ՅԱՏՈՒԿ ՀՆՁՄՈՒՆԻՔ ՔԸՆԵԻ
ՄԻ ՏԱՌԻՑ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՁՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Femme	Կին
Lisez	Կարդացէք
Manger	Ուտել
Il a eu	Նա ունեցաւ
Équateur	Հասարակած
Mentor	Սէնտոր
Écho	Արձագանդ
Soixantaine	Վաթնաւոր
Dixième	Տասներորդ
Whisky	Ղեսպակ երկանիւ

TROISIÈME CLASSE—VALEURS PARTICULIÈRES

2eme. TABLEAU: UNION DES MOTS

MOTS ARTICULÉS							
ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ							
Un	che	val	bor	gne			
էօն	չը	վալ	պօռ	նեը			
Le	mou	choir	mou	illé			
ը	մու	չուառ	մու	յեէ			
L'o	gnon	ga	té				
լ'օ	նեօն	կա	դէ				
Un	bon	mar	cheur				
էօն	պօն	մար	չէօռ				
Le	si	gnal	de	la	ba	ta	ille
ը	սի	նեալ	տը	լա	պա	դա	յեը
U	ne	feu	ille	de	vi	gne	
իւ	նը	ֆէօ	յեը	տը	վի	նեը	
U	ne	ce	ri	se	rou	ge	
իւ	նը	սը	ռի	զը	ռու	ժը	
La	bi	se	gla	cia	le		
լա	պի	զը	կլա	սիա	ը		
La	ci	ca	tri	ce	du	gé	né ral
լա	սի	դա	դռի	սը	տիւ	ժէ	նէ ռալ
La	ti	ge	de	la	ro	se	
լա	դի	ժը	տը	լա	ռօ	զը	

ԿԱՄԳԻ ԵՐՐՈՐԴԻ . = ՅԱՏՈՒԿ ՀՆՉՈՒՄՆԻ ՔԱՆԻ
ՄԻ ՏԱՌԻՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Un cheval borgne	Մի աղանի ձի մը
Le mouchoir mouillé	Թաց թաշկինակը
L'ognon gâté	Փտեալ սոխը
Un bon marcheur	Արագընթացիկ մը
Le signal de la bataille	Պատերազմի նշանը
Une feuille de vigne	Որթի տերեւ մը
Une cerise rouge	Կարմիր կերաս մը
La bise glaciale	Ցրտաշունչ ձմեռը
La cicatrice du général	Օջրապետի սպին
La tige de la rose	Վարդի բունը

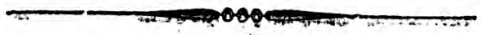
TROISIÈME CLASSE=VALEURS PARTICULIÈRES

3eme. TABLEAU: PETITES PHRASES

MOTS ARTICULÉS

ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ

E	xer	ce	ta	mé	moi	re
է	կղէ՞ռ	սը	դա	մէ	մոււա	ռը
Il	e	xi	ge	u	ne	ré pa ra tion
իլ	է	կղի	ժը	իւ	նը	ռէ բա ռա սիօն
Pra	ti	que	la	ma	xi	me du sa ge
բռա	դի	դը	լա	մա	գսի	մը տիւ սա ժը
La	quê	te	a	é	té	a bon dan te
լա	գէ	դը	ա	է	դէ	ա սյօն տան դը
On	dé	cou	vre	un	mys	tè re
օն	տէ	գու	վըր	էօն	միս	դէ ռը
Il	a	con	çu	un	soup	çon in jus te
իլ	ա	գօն	սիւ	էօն	սուբ	սօն էն ժիւս դը
Le	trom	peur	se	re	pen	ti ra
լը	դռօն	բէօռ	սը	ռը	բան	դի ռա
L'au	teur	a	ven	du	son	ou vra ge
լ'օ	դէօռ	ա	վան	տիւ	սօն	ու վըա ժը
On	a	em	pê	ché	le	pi lla ge
օն	ա	ան	բէ	չէ	լը	բի յեա ժը
On	ai	me	à	dor	mir	à l'om bre
օն	է	մը	ա	տու	միւ	ա լ'օն սիւբ

ԿԱՐԳ ԵՐԿՐԻՒՄ . = ՅԱՏՈՒԿ ՀՆՁՄՈՒՆԻՔ ԲԱՆԻՍ
ՄԻ ՏԱՌԻՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ . — ՓՈՒՐԻԿ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՁՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Exerce ta mémoire	Յիշողութիւնդ կրթէ
Il exige une réparation	Նա հատուցում մը կը պահանջէ
Pratique la maxime du sage	Իմաստնոյն խրատը 'ի գործդիր
La quête a été abondante	Ղրամագողովը առատ եղաւ
On découvre un mystère	Խորհուրդ մը կը յայտնեն
Il a conçu un soupçon injuste	Նա անիրաւ կասկած մը ունեցաւ
Le trompeur se repentira	Խաբէբայն պիտի զղջայ
L'auteur a vendu son ouvrage	Հեղինակը իւր աշխատասիրած գիրքը ծախեց
On a empêché le pillage	Յափշտակութիւնը արգելեցին
On aime à dormir à l'ombre	Շուքի տակ քնանալը մարդ կը սիրէ

QUATRIÈME CLASSE=LETTRES NULLES

1er. TABLEAU

LETTRES NULLES ACCIDENTELLE- MENT ԵՐԲԵՄՆ ԶՀՆՉՈՒԱԾ ԳԻՐԵՐ	ARTICULATION ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ
a <i>est nulle dans</i> է անհնչելն ՚ի յեջ	Ain si էն սի
e	Pa trie բա դուի
o	Paon բան
u	Lan gue լան կը
h	Mé tho de մէ թօ աը
e	O ccu pé օ դիւ բէ
f	A ffi che ա ֆի չը
l	Ba llon պա լոն
m	Po mma de բօ մա աը
n	Ta nneur դա նէօն

ԿԼԻԳ ՉՈՐՐՈՐԴ. = ՉՀՆՉՈՒՄ, ԳԻՆԲ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

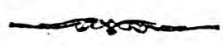
SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ainsi	Այսպէս
Patrie	Հայրենիք
Paon	Սիրամարդ
Langue	Լեզու
Méthode	Պայման, ոճ
Occupé	Օբաղած
Affiche	Օճանուցագիր
Ballon	Օդապարիկ գունդ
Pommade	Օճանելիք
Tanneur	Խաղախորդ

QUATRIÈME CLASSE=VALEURS PARTICULIÈRES

1er. TABLEAU

LETTRES NULLES ACCIDENTELLE- MENT ԵՐԲԵՄՆ ԶՆՆՉՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ	ARTICULATION ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ
p <i>est nul dans</i> ք անհնչելն ՚ի Տեջ	A ppui ա բիւի
r	Ba rri ca de պա ռի գա սը
s	Bé ca sse պէ գա սը
t	Bo tti ne պօ դի ն
c <i>est nul à la fin du mot dans</i> չէն հնչողի ՚ի վերջ հետե-	Broc պռօ
d <i>ետալ Բառից</i>	Nid նի
g	Sang սան
l	Ou til ու դի
p	Drap տռա
s	Re pos ռը փօ
t	Sa lut սա լիւ
x	Paix բէ

ԿԱՐԳ ԶՈՐՈՐԴ. = ԶՆՆԶՈՒՄ, ԳՐԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ. — ՓՈՔՐԻԿ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՁՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Appui	Նեցուկ
Barricade	Պատնէշ
Bécasse	Կտցար (թռչուն)
Bottine	Կօշիկ
Broc	Կուժ գինուց
Nid	Բոյն
Sang	Արիւն
Outil	Գործի
Drap	Չուխա, սաւան (չարշափ)
Repos	Հանգիստ
Salut	Ողջոյն
Paix	Խաղաղութիւն

QUATRIÈME CLASSE=LETTRES NULLES

2eme. TABLEAU: UNION DES MOTS

MOTS ARTICULÉS

ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԾՆՈՒԱԾ ԲԱՌԵՐ

U	ne	a	ffai	re	per	du
իւ	նը	ա	ֆէ	ռը	բէր	տիւ
U	ne	gou	tte	de	pluie	
իւ	նը	կու	դը	տը	բլուի	
Le	froid	de	la	nuit		
ը	ֆռուատը	լա	նիւի			
La	fu	reur	du	loup		
լա	ֆիւ	ռէօռ	տիւ	լու		
Le	drap	du	lit			
ը	տռա	տիւ	լի			
Le	ca	nard	de	l'é	tang	
ը	գա	նար	տը	լ'է	դան	
Un	ba	ril	de	si	rop	
էօն	պա	ռի	տը	սի	ռօ	
Le	fau	bourg	de	la	vi	lle
ը	ֆօ	պուռ	տը	լա	վի	լը
La	voix	du	mal	heu	reux	
լա	վուա	տիւ	մալ	էօ	ռէօ	
Un	se	cours	o	ppor	tun	
էօն	սը	գուռ	օ	բօռ	դէօն	

ԿԼԵԳ ԶՈՐՐՈՐԴ . = ԶՀՆԶՈՒՄ, ԳԻՆԵ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ . — ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԲԱՌԻՑ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՁՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Une affaire perdue	Օ՛րուր աշխատանք մը
Une goutte de pluie	Ա՛նձրեւի կաթիլ մը
Le froid de la nuit	Գիշերուան ցուրտը
La fureur du loup	Գայլի կատաղութիւնը
Le drap du lit	Ա՛նկողնոյն սաւանը
Le canard de l'étang	Լ՛ճակին բադը
Un baril de sirop	Օ՛շարակի տակառ մը
Le faubourg de la ville	Քաղաքին արուարձանը
La voix du malheureux	Թշուառին ձայնը
Un secours opportun	Պատե՛հ օգնականութիւն

QUATRIÈME CLASSE=LETTRES NULLES

3eme. TABLEAU: PETITES PHRASES

MOTS ARTICULÉS

ՎԱՆԿԵՐՈՒ ԲԱԺՆՈՒԱԾ ԲԱՌԻՐ

Il a beau coup sur pris sa fa mi lle

իլ ա պօ գու սիւռ բոի սա ֆա մի ելլ

On cou pe du jonc dans l'é tang

օն գու բլլ սիւ ժօն տան լ'է դան

La rhu bar be ra fraî chit le sang

լա ռիւ պար պլլ ռա ֆռէ շի լլ սան

C'est u ne a ffai re très di ffi ci le

ս'էդ իւ նլլ ա ֆէ ռլլ դռէ տի ֆի սի լլ

Il a dé cou vert un nid de cor beau

իլ ա տէ գու վէռ էօն նի տլլ գօր պօ

En ten dez vous l'é cho de la mon ta gne

ան դան տէ վոլլ լ'է գօ տլլ լա մօն դա նելլ

Six fois dix font soi xan te

սի ֆուա տիզ ֆօն սուա սան դլլ

Les qua dru pè des ont qua tre pieds

լէ գուա տրիւ բէ տլլ օն գա դռլլ բիէ

Le faon est le pe tit d'u ne bi che

լլ ֆօն է լլ բլլ դի տ'իւ նլլ պի շլլ

A gi ssez pru de mment

ա ժի սէ բոիւ տա ման

ԿԼԻՊ ԶՈՐՐՈՐԴ. = ԶՀՆԶՈՒՄՈՎ, ԳԻՆԵՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ. — ՓՈՒՐԻԿ ԱՍԱՑՈՒԱԾՔ

SON NATUREL ԲՆԱԿԱՆ ՀՆՉՈՒՄՆ	SIGNIFICATION ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Il a beaucoup surpris sa famille	Ն, ա շատ զարմացուց իւր ընտանիքը
On coupe du junc dans l' étang	Կնիւնը լճակէն կը կտրեն
La rhubarbe rafraîchit le sang	Խաշնդեղը (րավէնտ) արիւնը կը զովացընէ
C'est une affaire très difficile	Այս շատ դժուար գործ է
Il a découvert un nid de corbeau	Ն, ա ագուաւի բոյն մը գտաւ
Entendez-vous l'écho de la montagne	Լ երան արձագանգները կը լսէք
Six fois dix font soixante	Վ եց անգամ տասը կ'ընէ վաթսուն
Les quadrupèdes ont quatre pieds	Չորքոտանիք չորս ոտք ունին
Le faon est le petit d'une biche	Լշնորթը եղնին ձագն է
Agissez prudemment	Վ, արուեցէք խոհեմութե

PONCTUATION FRANÇAISE

1 , Virgule	9 .. Tréma
2 ; Point-virgule	10 - Trait-d'union
3 : Deux-points	11 — Tiret
4 . Point	12 “ „ Guillemets
5 ? Point interrogatif	13 § Paragraphe
6 ! Point exclamatif	14 ( ) Parenthèses
7 ... Points suspensifs	15 [ ] Crochets
8 ' Apostrophe	16 * Astérisque

La *virgule* (,) indique le plus léger repos.

Le *point-virgule* (;) marque une pose plus forte que la virgule.

Les *deux-points* (:) marque un repos encore plus considérable que le *point-virgule*.

Enfin, le *point* (.) indique la plus forte de toutes les poses.

L'usage des autres signes est spécialement indiqué dans la Grammaire.

ԳՍԱՂՂԻԱՐԷՆ ԿԷՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

1 ,	Ստորակէտ	9 ..	Կրկնակէտ
2 ;	Միջակէտով ստոր	10 -	Միացման կէտ
3 :	Երկու կէտ	11 —	Գիծ
4 .	Վերջակէտ	12 “	”Չակերտ
5 ?	Հարցական կէտ	13 §	Հատուածոյ նշան
6 !	Օգործացական կէտ	14 ( )	Փակակէտ
7 ...	Ընդհատուէ կէտեր	15 [ ]	Կոր նշան
8 ’	Մակակէտ	16 *	Ըստղանիչ

Ստորակէտը խիստ թեթեւ հանգիստ մը կը ցուցնէ ընթերցման ժամանակ :

Միջակէտը աւելի հանգիստ՝ քան ստորակէտն :

Երկու կէտը եւս առաւել հանգիստ՝ քան միջակէտն :

Վերջակէտ, վերջակէտն, ամեն կէտերէն աւելի հանգիստ :

Միւս կէտերը կամ նշանները աւելի Քերականութեան կը սլատկանին, և այն տեղ ուսանելու է իրենց նշանակութիւնը :

LECTURE COURANTE

PENSÉES MORALES

CROYONS en Dieu; que notre piété soit sincère et ferme.

La source de toutes les Vertus, c'est la Justice. Elle nous apprend à faire pour les autres ce que nous voudrions qu'ils fissent pour nous-mêmes. Il faut la garder envers soi-même comme envers les autres, car il ne convient pas plus de se laisser faire du mal que d'en faire; en un mot, la Justice franchement et invariablement appliquée satisfait à tous les devoirs et à toutes les obligations de l'homme.

L'amour du travail assure à l'homme mille moyens d'être heureux. C'est le travail qui lui procure sa subsistance de tous les jours, et qui prépare le repos de sa vieillesse. C'est le travail qui éloigne la pauvreté et qui procure à la société des citoyens utiles. Enfin, le travail, dirigé par l'intelligence, apporte l'abondance dans chaque famille; car celui qui est laborieux, frugal, économe et fidèle, ne peut manquer de prospérer et de réussir dans ses entreprises. Que l'homme honore donc sa profession par la vertu, dans quelque état que la Providence l'ait placé.

Quelle que soit votre profession, rappelez-vous que c'est surtout pendant la jeunesse qu'on peut, par des habitudes régulières, se préparer l'aisance pour l'avenir. Songez à devenir un jour votre propre maître, car le bien le plus cher, c'est l'indépendance.

Attachez-vous à bien connaître tous les détails et tous l'ensemble de votre profession; par là vous y deviendrez habiles, et l'habitude vous la rendra facile. Pour cela employez votre temps avec zèle, discernement et prudence. "Faites ce que vous faites," a dit un sage, c'est-à-dire, portez toute votre attention sur la seule chose qui

LECTURE COURANTE

PENSÉES MORALES

---

vous occupe dans le moment même. Que toutes les heures destinées au travail ne soient employées qu'au travail, et que les heures de repos soient aussi consacrées exclusivement au repos. Chaque chose a son temps.

Abstenez-vous des dépenses inutiles ou frivoles. Evitez surtout de faire des dettes, car les dettes sont l'esclavage le plus dur qu'un homme puisse subir : elles ne conduisent qu'à la misère. Si vous avez de l'ordre et de l'économie, et que vous ne vous livriez point à des entreprises au-dessus de vos forces, vous n'aurez jamais besoin d'en faire.

C'est une erreur de croire que la probité consiste uniquement à ne pas voler l'argent dans la poche des autres : celui qui trompe sur le poids, sur la mesure, sur la qualité, sur le prix de sa marchandise, celui-là n'est point un honnête homme, c'est véritablement un voleur.

La modestie fait briller les talents ; l'orgueil, partage des sots, rend ceux-ci insupportables aux autres hommes.

La douceur nous fait aimer de ceux qui vivent autour de nous ; la rudesse et la méchanceté font qu'ils nous détestent et nous évitent.

Soyons toujours prêts à secourir nos semblables, et montrons-nous humains et généreux envers tous.

Ne trompons jamais personne ; disons toujours la vérité ; soyons fidèles à notre parole.

Soyons modestes dans la prospérité ; supportons l'adversité avec courage ; ne faisons souffrir personne de nos peines.

Soyons indulgents pour les défauts d'autrui, nous rappelant que nous avons aussi les nôtres, car personne n'est parfait.

Ne mettons point de précipitation dans nos jugements

LECTURE COURANTE

PENSÉES MORALES

---

et soyons prudents avec les personnes que nous ne connaissons pas.

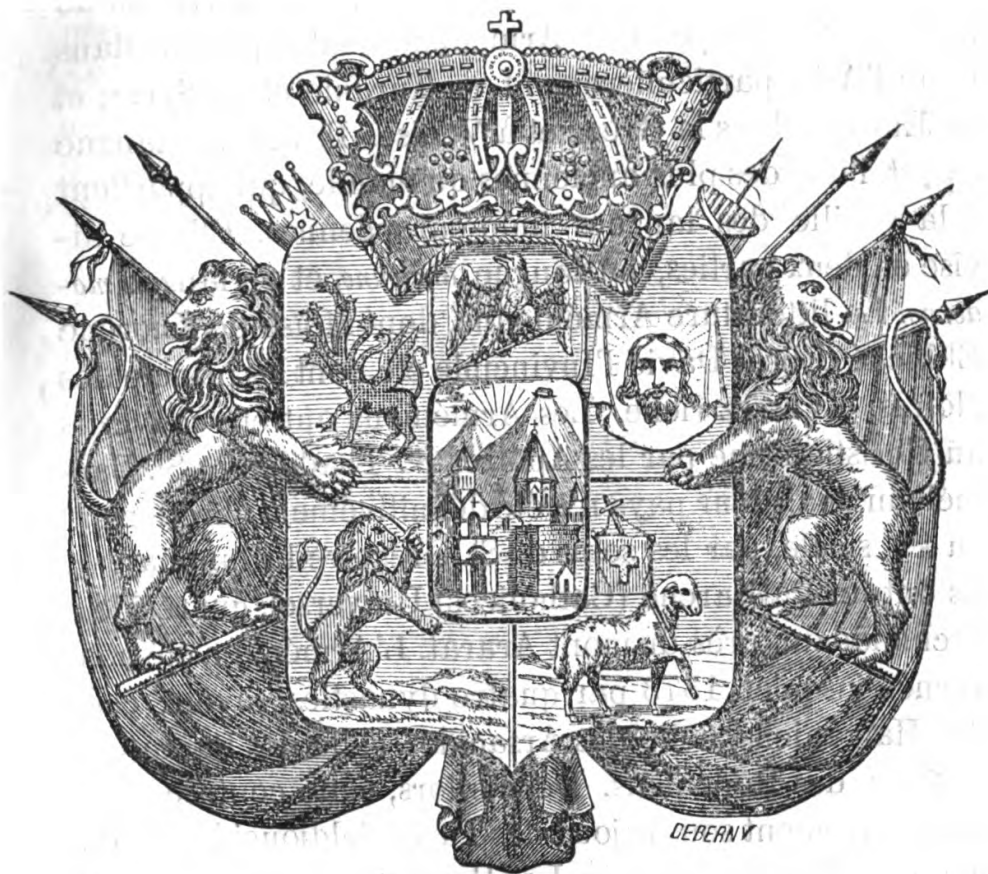
Parlons peu, pensons bien, gardons nos secrets.

Choisissons nos amis, recherchons la société des honnêtes gens.

Sachons borner nos désirs, et faisons toujours passer le devoir avant le plaisir; évitons les excès de l'intempérance, si nous voulons conserver notre santé; en un mot, ayons horreur du mal et attachons-nous constamment au bien, et nous serons heureux.

ARMOIRIES DES ROIS ARMÉNIENS
 ԶԻՆԱՆՇԱՆԻՔ ԹԱԳԱՒՈՐԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ARMÉNIE — Հ Ա Յ Ս Ս Ս Ն

L'ARMÉNIE est bornée au Nord par la Mer Noire et la Georgie; à l'Est, par la Mer Caspienne et la Perse; au Sud, par la Mésopotamie; à l'Ouest, par l'Asie-Mineure ou par la Méditerranée.

L'Arménie est traversée par des chaînes de montagnes qui unissent le Caucase et le Taurus; la plus connue est le mont Ararat. L'Euphrate, le Tigre, l'Aras (Araxe) et le Kour prennent leur source dans cette contrée; on y trouve un grand lac, le lac de Van. Le climat de cette contrée est très varié; les montagnes sont couvertes

de neiges éternelles, mais les vallées sont de la **plus grande** fertilité (on y place même le paradis terrestre). Les montagnes renferment de riches mines d'or d'argent, de cuivre, de fer et de plomb; des carrières de marbre et de jaspe. Les Arméniens sont répandus dans toute l'Asie, particulièrement en Turquie et en Syrie; et en Europe, dans la Grèce et à Venise. Ils ont une langue à part, l'une des plus anciennes du monde, qui appartient à la famille des langues indo-européennes. Elle se divise en deux parties, en langue *ancienne*, et en langue *moderne*. La littérature Arménienne, dont Moïse de Khorène Ekchiché (Elise) David l'Invincible etc. sont les principales gloires, est assez riche. Les Arméniens ont été convertis au Christianisme par les Apôtres St. Thaddée et St. Barthélemi, mais leur pays n'a été définitivement chrétien qu'au 4ème siècle, par les soins de St. Grégoire l'Illuminateur. Ils ont un Patriarche (Catholicos) Universel, qui réside à Etchmiadzin, près du mont Ararat. L'Arménie a été gouvernée jusqu'en 1373 par quatre dynasties, savoir, celle des Haïganiens, celle des Arsacides, celle des Bagratides et celle des Rupéniens. Depuis lors, cette contrée passa successivement sous le joug des Turcs Seldjoucides et sous celui des Turcs Ottomans. Les Persans enlevèrent ensuite aux Turcs une partie de leurs conquêtes, et furent eux-mêmes dans ces derniers temps remplacés par les Russes, qui partagent aujourd'hui avec la Turquie la possession de l'Arménie.

L'administration nationale des Arméniens, en Turquie, est déléguée à un Conseil de Députés élus par cette même nation, avec l'autorisation de la Sublime-Porte.

L'Arménie, au temps de son indépendance, avait une population qui s'élevait jusqu'à 32,000,000 d'habitants; à présent, la population totale des Arméniens, tant ceux qui habitent l'Arménie, que ceux qui résident à l'étranger, s'élève à 4,000,000 d'habitants un peu plus.

HAÏG — ՀԱՅԿ

HAÏG était arrière-petit-fils de Noé, et eut pour père Thorgom petit-fils de Japhet. Notre nation s'appelle Haï parcequ' elle descend de Haïg, qui est aussi appelé quelquefois Thorgomain, du nom de son père. Thorgom était un homme juste et qui avait la crainte du Seigneur. Il enseigna la connaissance de Dieu à son fils Haïg, quand celui-ci était encore dans sa plus tendre jeunesse. Tous les matins, ou plutôt chaque fois qu'il se mettait à table avec son fils et avec sa femme, il leur rappelait que c'était par la bonté de Dieu, qu'ils pouvaient manger ce pain. Un jour Thorgom dit à son fils: reste libre, et obéis seulement à Dieu, adore-le sans crainte, sois intrépide et protège ton pays.

LES hommes après avoir oublié la voie de Dieu, se mirent à construire la tour de Babel; Haïg, qui vivait à cette époque, vint de ce côté et se révolta contre Bélus qui voulait forcer tous les hommes à adorer sa personne comme une divinité. Etant venu en Arménie, Haïg bâtit la ville d'Haïgaschen; mais Bélus l'ayant appris, marcha contre lui avec une grande armée. Haïg rassembla ses hommes près de Van et résista à l'attaque de Bélus avec 300 guerriers seulement. Il tua Bélus et dispersa tous ses soldats: c'est-ainsi que ce premier tyran finit sa vie de la main de notre noble père, qui a donné son nom à notre nation, appelée de lui Haïgazian, et à notre patrie qui se nomme Hayastane.

ARAM — ԱՐԱՄ

ARAM étendit considérablement les limites de son royaume, et fut célèbre parmi tous les peuples d'a-

lentour ; sous lui les Arméniens furent toujours vainqueurs. Le prince des Mèdes appelé Niukar-Matès, se tenait avec une armée de soldats sur les frontières de l'Arménie qu'il menaçait d'envahir. Aram alla à sa rencontre à la tête de 50,000 soldats, et élevant sa main vers le soleil, il jura par sa propre vie qu'il ne mangerait rien avant de les avoir vaincus, et il fut vainqueur en effet. Il fit tous ses ennemis prisonniers, jusqu'à Niukar-Matès lui-même, et il domina sur toute l'Asie. Aram ordonna à tout ses sujets, de parler en Arménien. Et par cette victoire il fut respecté de tous ses voisins: c'est de lui que notre patrie a été nommé Arménie et le peuple Arménien.

DYNASTIE DES ROIS ARMÉNIENS

ՅԵՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

LES Arméniens eurent quatre dynasties royales, savoir: celle des Haïganiens, celle des Arsacides, celle des Bagratides et celles des Rupéniens. Les Haïganiens furent conquérants et menèrent la vie patriarcale tout en étendant leur patrie, jusqu'au prince Barouïr, qui prit le premier le titre de Roi, à l'époque où s'élevait la ville de Rome. Tigrane, qui fut l'allié et l'ami de Cyrus, descendait de la race de Haïg. Il eut pour successeur son fils Vahakn, qui fut placé au rang des Dieux dans les pays des Ibériens sous le nom de "Virk". Le dernier roi Haïganien fut Vahé, qui périt en combattant contre Alexandre le Grand roi de Macédoine. Par sa mort finit la dynastie et la domination des Haïganiens.

VALARSAC ET TIGRANE

ՎԱՂԱՐՇԱԿ ԵՒ ՏԻԳՐԱՆ

VALARSAC de la dynastie des Arsacides, et qui descendait de la tribu des Parthes, repoussa les étrangers, et fit fleurir l'Arménie par sa sage administration; c'est à partir de lui que commence l'authenticité de l'histoire de notre nation (par Mar-Aspas-Catana). Les Arsacides non seulement s'emparèrent de l'Asie, mais ils étendirent même le royaume d'Arménie jusqu'à la Palestine et à l'Hindoustan. Tigrane II un de ses successeurs, surnommé le roi des rois, donna sa sœur en mariage à Mitridate gouverneur de Capadoce, et s'unit avec lui pour combattre contre les Romains, qu'il harcelait sans cesse, et dont il tailla en pièces plusieurs fois les troupes et les généraux, tellement qu'il effraya souvent la puissance de Rome. Il s'empara de la plus grande partie de la Grèce, et fit captif un grand nombre de ses habitants.

COMMENCEMENT DU CHRISTIANISME EN
ARMÉNIE

ՍԿԶԲԵՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹԵԱՆ Ի
ՀԱՅԱՍՏԱՆ

L'ARMÉNIE brillait autrefois comme un flambeau parmi les nations politiques de l'Asie, mais vers le milieu de la dynastie Haïganienne les peuples de cette contrée commencèrent à adorer les forêts, le feu, et le soleil. Les Arsacides brûlèrent de l'encens devant les idoles jusqu'à l'époque du roi Abgar, qui reçut le baptême avec sa famille, des mains de l'apôtre Thadée. Mais après un certain temps, les Arméniens en grande partie retombèrent dans l'idolatrie, où ils restèrent jusqu'à l'an 301, époque où vint l'Illuminateur de l'Arménie, c'est à dire saint Gré-

goire qui fit notre nation chrétienne avec le roi Tiridate. La dinastie des Arsacides s'affaiblit, et les princes ayant trahi le dernier roi Ardachir, mirent fin, en 428, à la domination des Arsacides.

VAHAN MAMIGONIAN — ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

LES Arméniens, après la destruction du royaume des Arsacides, combattirent pendant 131 ans contre les Persans, qui voulaient les forcer à adorer le feu. Le brave Vartan Mamigonian, leur livra bataille près du village d'Avarair, sur les bords du fleuve Dkhmout (Bourbeux), et défit l'armée des Persans, mais cette victoire lui couta la vie. Vahan Mamigonian, son frère, qui était le plus valeureux des Arméniens, continua de guerroyer après lui contre les Persans qu'il vainquit sans cesse, de sorte qu'au lieu de dire, comme auparavant, des Arméniens: "Ils sont plus méchants que les Assyriens, ils disaient d'eux: "Ils sont plus braves que nous". En récompense de ses services, le brave Vahan fut placé gouverneur en Arménie.

SEMPAD — ՍԵՄԲԱԾ

ACHOT fils de Sempad Bagratide régna en 885 et c'est lui qui fonda l'empire des Bagratides. Son fils Sempad lui succéda, mais Apas frère d'Achot, combattit contre ce dernier et divisa l'empire en deux, ce qui causa beaucoup de malheurs dans le pays de Haïg. Les Bagratides eurent sans cesse à combattre pour défendre leur patrie: Achot mourut vers l'an 900.

LE ROI JEAN LE STUPIDE
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹԱՆՉՐԱՄԻՏ

LES Barbares (Persans, Tartares et Arabes) vinrent tour à tour porter la ruine et la désolation dans l'Arménie. Mais les Bagratides leur résistèrent toujours et les repoussèrent tous. Après ces Barbares, les Grecs commencèrent aussi de lâches attaques contre les Arméniens. A cette époque, le roi Jean le stupide, qui régnait en Arménie, écrivit une lettre au Roi des Grecs pour lui dire qu'il laissait après sa mort la ville d'Ani aux Grecs. Cette trahison inouïe rencontra du scrupule chez le roi Basile qui, au moment de mourir remit cette lettre à un moine Arménien, nommé Cyracus, pour la reporter en Arménie. Mais ce prêtre indigne la garda, et la vendit ensuite avec sa patrie au roi Grec Monomaque.

FIN DE ROYAUME DES BAGRATIDES
ՎԱԽՃԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԵԱՑ

PLUSIEURS années après, l'empereur Grec Monomaque ou Monomach voulut prendre la ville d'Ani au Roi Gakik. Mais celui-ci le repoussa et le vainquit toutes les fois qu'il lui livra bataille, et le chassa lui et ses soldats du territoire del'Arménie; plus tard, Monomach ayant fait la paix avec l'Arménie appela près de lui à Constantinople le prince Gakik, qui s'y rendit sans défiance, mais arrivé là, le prince Arménien fut emprisonné et tué traîtreusement par les Grecs. L'empire des Bagratides finit par la ruine d'Ani, en même temps que finissait l'empire des Grecs, lequel les Arméniens, malgré leur faiblesse contribuèrent à renverser.

DYNASTIE DES RUPÉNIENS

ՅԵՂԱԳԵՏՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒԲԵՆԵԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

LES Rupéniens, princes de Cilicie, se fortifièrent, quand les Pagaratides perdirent leur autorité. Léon, l'un d'eux, fut sacré Roi en l'an de grâce 1197, et Sis devint alors la capitale de l'Arménie. Ce roi et ses successeurs remportèrent de nombreuses victoires sur leurs ennemis, et eurent de fréquents rapports avec les nations Européennes. Léon VI, après sa défaite dernière; s'en fuit en Europe et y mourut en 1393: on voit son tombeau maintenant à Paris. La cause du renversement de ce royaume doit être attribuée principalement à nos ennemis acharnés, les Grecs, qu'on peut appeler proprement les destructeurs des nations et surtout de celle des Arméniens, car ils allèrent jusqu'à nous empêcher l'usage de notre langue.

TRISTE ÉTAT DE L'ARMÉNIE APRÈS LA
DESTRUCTION DE SON GOUVERNEMENT

ՏՌՈՒՐ ՎԻՃԱԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՅԵՏ ԱՆԿՄԱՆ
ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆՑ

APRÈS la domination des Rupéniens, notre noble et chère nation est restée plongée dans un état des plus tristes et des plus malheureux; car les différents peuples qui sont tombés sur l'Arménie pour s'en emparer, et qui alors reconnaissaient plus ou moins la souveraine autorité de Cilicie commencèrent alors à persécuter ouvertement et à tourmenter cruellement ses habitants, quelques-uns pour leur faire adopter le Mahométisme; quelques-autres pour leur faire admettre la profession de foi des Grecs; et d'autres, pour leur faire embrasser différentes religions, tourmentaient sans cesse les Arméniens, de sorte qu'un

grand nombre de ceux-ci furent obligés d'abandonner leurs biens et de quitter leur patrie pour s'enfuir avec leurs familles dans des pays étrangers, où ils eurent à endurer toutes sortes de peines et de vexations, tellement qu'ils ont oublié leur nationalité et perdu l'usage de leur propre langue.

HÉROÏNES ARMÉNIENNES — ՀԵՐՈՍՈՒՆԻՔԻՔ ՀԱՅՈՑ

PARMI les Arméniens, il y eut beaucoup de femmes qui se distinguèrent par leur bravoure et par leur courage, et dans le nombre des héroïnes qui combattirent pour leur patrie, il y en eut qui furent dignes de porter la couronne. Quand l'Arménie fut abattue et foulée aux pieds par Lanktammur (Tamerlan) et d'autres conquérants, vers l'an 1389, plusieurs femmes célèbres prirent les armes, et tinrent à honneur de protéger leur patrie; parmi ces héroïnes, Garinée de Mouche se battit avec la plus grande valeur à fin de ne pas tomber entre les mains ennemis, et d'être obligée de renier sa foi. Mais, à la fin voyant que tout effort était inutile, et que son fils, âgé de huit ans, avait aussi péri, elle se donna la mort en se précipitant du haut en bas de la montagne.

CHAH — APAS — ՇԱՀ — ԱԲԱԶ

LE vain et cruel Chah—Apas roi des Persans, qui vivait en 1606, fondit sur les Arméniens comme un volcan; il brûla et saccagea tout sur son passage, et fit couler des flots de sang en Arménie. Le tyran sanguinaire dépeupla cette contrée, et ordonna à ses soldats de transporter par force ses habitants en Perse. Ces féroces soldats

en pendirent un grand nombre, et en firent mourir aussi beaucoup sur le pal, après quoi ils commencèrent à les chasser avec tant de violence, qu'ils ne pouvaient pas trouver assez de bateaux pour embarquer les hommes esclaves, et pour cela, ils les entassèrent sur l'eau comme des fagots de bois. Les hommes, les femmes, les vieillards et les enfants périrent tous en cette occasion, et les restes de la puissance des Arméniens furent anéantis.

DAVID — ԴԱՒԻԹ

LE noble prince David commandait les Arméniens de Sunik en 1722. Il repoussa vaillamment les invasions étrangères, et releva dans son pays le pavillon de la liberté. Il passa six années en guerre continuelle, de sorte que les ennemis s'écriaient à son approche: "Voici les Arméniens qui sont venus pour nous tuer," et se mettaient à prendre la fuite. Les actes de valeur de ce prince sont innombrables, mais le plus prodigieux est celui qu'il fit à la forteresse de Halitsor, où, avec 453 hommes seulement il attaqua les ennemis, leur tua 12,000 hommes et les mit en déroute. Il occupa le souverain pouvoir et frappa même de la monnaie à son nom, mais plus tard il fut sacrifié aux factions du prince Fragoul, et d'autres hommes du même genre.

LES MÉLIKS ET LE VAILLANT AGASSI
ՀԱՅՈՑ ՄԵԼԻՔՆԵՐԸ ԵՒ ՔԱԶՆ ԱՂԱՍԻ

EN fin arriva l'époque ou l'Arménie fut de jour en jour plus foulée sous les pieds. Après le prince David, les princes Méliks commencèrent à se brouiller entre eux, et

à sacrifier la patrie à leurs ressentiments ; ils firent que l'Arménie resta divisée entre les Persans et entre les Turcs jusqu'en 1826. Mais le jeune et courageux Agassi résista aux Kurdes et aux Turcs, et leur ayant livré bataille près de la ville d'Ani, il tailla en pièces tous leurs soldats. Quand il succomba, en 1828, à la bataille d'Erivan, il prit de son sang dans sa main, et l'élevant vers l'Ararat, il dit : "Je verse, avec joie mon sang pour toi, o Arménie, ma chère patrie," et en parlant ainsi, il expira et entra par là au rang des plus célèbres patriotes. A cette époque les Russes se rendirent maîtres de l'Ararat, qu'ils occupent encore aujourd'hui.

FIN DU ROYAUME D'ARMÉNIE

ՎԱԽՃԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

LA trahison de Fragoul et d'autres princes, mit fin à la liberté de l'Arménie. Car après David il n'y eut plus de prince légitime qui régna sur cette contrée. Mais l'esprit national se maintint vivant parmi les Arméniens. Il veilla sur les ruines de l'Arménie en pleurs, dans les familles aussi clairvoyantes que prudentes des Arsacides des Bagratides et des Rupénides. Il dirigea cette nation qui n'est pas seulement noble par ses quarante siècles d'antiquité, mais qui est encore respectable pour avoir protégé et propagé dès le commencement le christianisme dans toute l'Asie, malgré les guerres et les flots de sang.

JÉRUSALEM — ԵՐՈՒՍԱԼԻՄ

CETTE ville antique de la Palestine, capitale du royaume de Juda, est construite sur plusieurs collines disposées en amphitéâtre, et dont les principales sont

celles de Sion et d'Acra. Aujourd'hui Jérusalem n'a plus rien de son ancienne splendeur; toutefois elle est encore le chef-lieu d'un des pachaliks de Syrie, et le siège d'un patriarche Arménien, ainsi que d'une patriarche Grec et d'un patriarche Latin, comme aussi d'un évêque protestant. Sa population actuelle s'élève environ à 25,000 habitants. Cette ville est divisée en quatre quartiers, celui des Juifs, à l'O. de la colline de Sion; celui des Arméniens à l'E. de cette colline; celui des Latins et des Grecs au Sud de la colline d'Acra; et celui des Musulmans sur le mont Moriah. Jérusalem a de hautes murailles crénelées et garnies de tours. L'Eglise du S. Sépulcre (bâtie par S^{te}. Hélène, mère de Constantin) et l'Eglise Arménienne de S^t. Jacques en sont les plus précieux monuments; on remarque aussi la mosquée d'Omar (el-Haram), et un assez grand nombre de ruines. Cette localité où il y avait autrefois très peu d'industrie et de commerce, commence à recevoir un peu d'animation par la petite colonie d'Européens qui y séjournent, et par la foule nombreuse des pèlerins de toutes nations qui viennent chaque année la visiter aux époques de Noël et de Pâque.

ETCHMIADZIN ET VALARSABADE

ԷՉՄԻԱԾԻՆ ԵՒ ՎԱՂԱՐՇԱԳԱՏ

ETCMIADZIN, qui est près de la ville de Valarsabade, située au Nord de l'Ararat, est la première Église patriarcale des Arméniens; et, depuis l'époque des Arsacides jusqu'à maintenant, c'est le siège le plus sacré et le plus honorable des grands Pontifes Arméniens. La tradition rapporte que le dessin en a été donné par Jésus-Christ lui-même, dans une vision, à notre saint père Grégoire, surnommé l'Illuminateur, et qui fut un des apôtres de l'Arménie: ce fut ce dernier, qui vivait au temps

de Tiritade, qui fit construire ce monument sacré, en 321 et qui lui donna le nom "d'Etche-Miadzine,, qui veut dire "descente du Fils-Unique,, et il plaça là le siège, qui a été occupé, jusqu'à nos jours par 146 Grands Patriarches qui portent le nom de "Catholicos,,. Valarsabade, qui n'est plus maintenant qu'un bourg, a été bâti 650 ans avant Jésus-Christ par le Grand Erouante; et ayant été ensuite rebâtie et embellie par le roi Valarse, elle fut nommée par lui, de son nom, Valarsabade; mais maintenant c'est à peine s'il reste quelques vestiges des constructions de ces derniers.

ERIVAN — ԵՐԵՒԱՆ

ERIVAN, au nord du Massis et à l'Orient d'Etchmiadzin, est située sur le fleuve Zenghi que les anciens appelaient Hérasztan. Cette ville qui, avant les Bagratides, n'était qu'un bourg, est tombée depuis au pouvoir des Persans et des Turcs, qui l'administrèrent par des Pachas ou des Serdars. Les Russes s'en emparèrent en 1827; et maintenant Erivan a une population de 20,000 habitants, avec six quartiers, et plusieurs Églises. Le fort de cette ville a été le théâtre de terribles carnages, dans lesquels des Arméniens eurent à souffrir les plus cruels tourments de la part des Persans et des autres barbares féroces, qui versèrent leur sang à flots. Au Nord de cette ville, à une distance d'une heure environ, se trouve un village appelé Kanacaire, et qu'on croit avoir été bâti par le patriarche Cham et son oncle. C'est dans ce village qu'est né Katchatour Abovian.

TIFLIS — ԹԻՖԼԻՍ

SITUÉE au nord d'Etchmiadzin dont elle est éloignée de 45 milles dans la province de Vrasdan, et sur

le fleuve Kour, Tiflis, a servi autrefois de capitale, et maintenant encore c'est une ville très importante et très commerçante. Elle est à 300 milles de Constantinople et à 587 milles de S. Pétersbourg. On croit qu'elle a été bâtie par le roi Vagtang en 469. Gingis-Khan en 1210, et Moustapha-Pacha, en 1576, la démolirent, et enfin Mohammed-Khan de Perse acheva de la détruire, en 1796. Mais, en 1801, étant passé aux mains des Russes, Tiflis commença à se relever; parmi sa nombreuse population on compte environ 35,000 habitants Arméniens. Par sa situation, Tiflis sert de rendez-vous au commerce du Caucase et de la Perse.

BAÉSIDE—ԳԱՅԱՋԻՏ

CETTE petite ville, bâtie par les Arméniens, est située dans la province de Gocovid, au Sud du Massis. Elle a perdu son ancienne magnificence dans les guerres qu'elle eut autrefois à soutenir, comme l'histoire le rapporte, et n'est plus maintenant qu'une simple bourgade. On pense qu'au temps où les Arméniens étaient encore idolâtres, cette ville était un lieu de pèlerinage, parcequ'au milieu des ruines d'un vieux temple, dont une partie est restée jusqu'à présent debout, et qui a la forme d'une caverne profonde, on voit encore la statue d'un idôle des anciens païens, avec celle de son pontife, qui est représenté lui offrant un sacrifice. Les Russes s'emparèrent de cette ville en 1828, mais ils ne la gardèrent pas; en 1854, ils la reprirent de nouveau, mais ils furent forcés de la laisser aux Turcs. La première fois, un grand nombre d'Arméniens émigrèrent en Russie, où plus de 100 famille s'établirent dans un village nommé *Garpie*; et de 1800 familles que l'on comptait autrefois, il n'en reste plus que 300 environ. Baéside a à peine maintenant une population de 12000 habitants, tant Arméniens

qu'étrangers; on voit encore là les ruines de plusieurs églises et l'ancienne citadelle; toutefois le commerce a assez de mouvement, particulièrement avec le Vrasdan (Georgie) et la Perse. A Baéside se trouve le célèbre Fort appelé Artzap, où 300 étrangers, qui étaient venus s'y installer, voulaient chasser les habitants; mais le brave satrape Théodoros Rechedounis vint fondre aussitôt sur eux avec 600 soldats, et ayant taillé en pièce tous les étrangers, il sauva l'Arménie et délivra tous les captifs.

K A R S — Կ Ա Ր Ս

CETTE ville est au Nord de la province de Chirak à environ vingt milles de la ville d'Ani; au temps des Pakradouni elle était très-florissante et très-prospère; et de 961 jusqu'à 1064 elle fut la capitale des Rois indépendants Arméniens. Elle avait autrefois un grand nombre d'habitants, et de superbes édifices avec une forteresse dont les ruines attestent qu'elle dût livrer anciennement de très grands et de très-sanglants combats, et présentement encore elle n'a pas perdu entièrement ses forces. Abas, prince de la dynastie des Pakradouni, s'étant révolté en 891, contre le roi Sempad, se renforça dans cette ville, et s'étant fait nommer roi, il livra une bataille avec toutes les forces de sa nation, mais il fut vaincu. En 961, Mouchegh II régna à Kars: il était le frère d'Achod roi Pakradouni. Les Perses ayant fait une invasion dans cette ville en 1050, passèrent tous les habitants au fil de l'épée, et la réduisirent en un désert. Le roi Kakik Abas, voyant qu'Alp-Arslan s'était emparé d'Ani, trahit aussi lui même l'état et livra le pays aux Grecs, qui lui donnèrent pour récompense la ville d'Amasie. Les Russes prirent cette ville aux Turcs en 1828, mais ils la leur laissèrent de nouveau en 1854. En 1828, des Arméniens au nombre de près de 5,000 émigrèrent de Kars et se rendirent à Gumry, nommé à présent Alexandropol, qui

compte maintenant 26,000 habitants, tandis que les Arméniens habitants de Kars sont à peine au nombre 12,000.

G A R I N E O U E R Z E R O U M — ԿԱՐԻՆ

CETTE ville est au Sud-Est de Trébizonde et au Nord-Est de Kars non loin du fleuve Euphrate. C'est une des plus magnifiques villes de l'Arménie. Elle est éloignée de 275. milles de Constantinople: elle fut bâtie en l'an 415. Cette ville fut plusieurs fois saccagée par les étrangers, mais l'attaque la plus rude qu'elle eut à subir, fut celle des Tatars en 1242, qui la brûlèrent et firent tous ses habitants captifs, ensuite les Turcs s'emparèrent en 1575 de ses forteresses et la rebâtirent. Les Russes s'en rendirent maîtres, mais après quel quetemps ils furent obligés de la laisser ensuite aux Turcs: c'est à cette époque que plusieurs Arméniens quittèrent l'Arménie pour venir s'établir en Russie. En 1859 le tremblement de terre diminua considérablement le nombre des habitants et des constructions de cette ville laquelle compte encore 60,000 habitants, quoique ses forts et ses anciens faubourgs aient entièrement disparus; 10 mosquées et les Églises Arméniennes sont aujourd'hui l'ornement de cette ville commerçante qu'on appelait autrefois le *Magasin des Indiens*. Les produits qu'on exporte du pays sont le plomb, le cuir, le fer, le marbre, le jasmin, le topase, des chevaux très estimés et des sabres magnifiques. Si l'on faisait une route directe depuis Trébizonde jusqu'à Erzeroum, peut-être que cette ville reprendrait son ancienne splendeur.

LA VILLE DE VAN ET SON LAC

ՎԱՆ ԳԱՂԱՔ ԵՒ ՎԱՆԱՅ ԼԻՃ

CE grand et magnifique lac qui se trouve au milieu de la Grande Arménie, a 60 lieues de longueur et 30 de

largeur: il y a beaucoup d'îles et même de très-grandes, parmi lesquelles on voit celles d'Aghtamar, d'Arder, de Gdoutz et de Lim qui ont plusieurs couvents et un grand nombre d'habitants. Les environs et la beauté de ce lac, la pureté de l'air et la fertilité du sol a charmé non seulement les voyageurs modernes, mais aussi la reine Chamiram, qui vint s'y établir 1742 ans avant Jésus-Christ, et qui y bâtit une maison de plaisance sur le haut d'un rocher d'une grandeur et d'une beauté ravissante; et de là cet endroit fut nommé Chamiramagherd, c'est-à-dire: la ville de Chamiram. Vers l'an 1,392. (av. J. C.) Van fils d'un roi Arménien, fut le générateur de son pays, et donna son nom à la ville de Van. Mais Vagharchag, roi des Arméniens, l'embellit davantage en y élevant des châteaux forts et de magnifiques constructions. La ville de Van se trouve défendue par sa position naturelle et par ses forteresses, dont Lingtimour (Tamerlan) eut la plus grande peine à s'emparer, car il fut contraint de camper là avec ses soldats pendant 42 jours, en 1392 de notre ère. Présentement cette ville habitée en grande partie par les Arméniens, compte encore 60,000 habitants. Nous comprenons dans ce nombre les habitants des autres nations, mais qui sont de beaucoup inférieurs en nombre aux Arméniens. On voit là beaucoup de grottes et d'inscriptions cunéiformes. Tout le pays est très-fertile, surtout en vin, en fruits, et en miel qui est très-estimé: il y a aussi beaucoup de soie.

CONSTANTINOPLE — ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՕԼԻՍ

CONSTANTINOPLE est l'une des villes les plus magnifiques et les plus superbes du monde; elle est située sur le canal du Bosphor; autrefois elle était appelée Bizance, mais ensuite elle prit le nom de l'empereur Constantin. Après la division de l'empire romain, elle devint

la capitale et la résidence des empereurs, qui peu à peu l'étendirent par des constructions grandioses; dès lors les habitants commencèrent à s'appeler Roumains, du nom de leur race dominante, tandis que les dominateurs prirent leur propre langue, et formèrent une nationalité très-compiquée. A Constantinople, les Arméniens (Arsacides-Arzrouni) se sont élevés jusqu'à la dignité impériale. Mohammed II s'empara de Constantinople en 1453, et lui donna le nom de *Stambol*, en en faisant la capitale de l'empire Otteman. L'Aspect extérieur de cette ville est admirable. Les maisons et les rues anciennes sont d'une forme très-irrégulière; malgré cela, de superbes mosquées et d'innombrables villages embellissent cette ville, qu'on peut appeler la Reine de l'Orient. Le nombre de ses habitants s'élève à près d'un million, dont la plus grande partie se compose de Turcs; les autres sont Arméniens, Grecs, Juifs, &c. C'est la résidence d'un patriarche Grec et d'un patriarche Arménien. Constantinople est présentement regardée comme le centre de la nationalité Arménienne.

S M Y R N E — ՏՄՐՆՆԻՆԻՍ

CETTE ville située à l'Ouest de l'Asie Mineure et à l'Orient de l'Archipel, *sur un golfe qui porte son nom*, est très-belle, très-peuplée, très-commerçante, ce qui est dû à une ancienne émigration des Grecs: on pense même qu'Homère y est né. Cette célèbre ville, après être tombée sous la domination de diverses nations, et avoir passé en 1402 sous le joug de Tamerlan qui la détruisit, passa enfin aux mains des Turcs, qui la possèdent jusqu'à présent. Autrefois Smyrne était célèbre par les sciences, et elle l'est encore maintenant plus qu'aucune autre ville des Turcs: elle a 160,000 habitants de nations diverses, parmi lesquelles les Arméniens passent pour les plus habiles, les plus intelligents et les plus intrépides quoi-

qu'ils ne soient qu'au nombre d'environ 6000, mais leur influence est si grande, qu'il semble souvent aux voyageurs que Smyrne est une ville Arménienne. Cette ville est particulièrement célèbre par ses relations commerciales avec tous les pays du monde.

S I S — U T U

LA Cilicie, qui fut appelée depuis Arménie-Mineure, était, dès le temps d'Aram et de Tigrane, et à l'époque des Rupinides, placée sous le gouvernement des Arméniens; ses limites étaient, à l'Est, la chaîne du mont Taurus et le fleuve d'Euphrate: au Nord, la ville de Césarée et la province de Konieh; à l'Ouest, la Pamphylie et la Méditerranée; et au Sud, la mer de Cilicie et la province d'Alep. Cette vaste noble et très-fertile contrée est placée maintenant sous la domination Turque et possède présentement 500,000 habitants, dont 260,000 sont Arméniens. A l'époque de la domination Arménienne, la Cilicie comptait plus de 80 villes. Les Arméniens des environs de Zeïtoun et d'Hadjin ont conservé leur indépendance jusqu'à ces derniers temps; ils sont très-courageux, mais de mœurs un peu rudes, privés qu'ils sont des bienfaits de la civilisation. La ville de Sis, qui était capitale à l'époque des Rupinides, c'est-à-dire de l'an 1200 jusqu'à 1375, n'est plus maintenant qu'un bourg, qui possède à peine 2500 habitants: mais ce qui reste de ses magnifiques édifices et de ses châteaux forts, fait encore l'admiration de tous ceux qui les voient. Il y a en Cilicie, beaucoup de forêts et de montagnes inaccessibles, et parmi les productions diverses du pays, on remarque surtout d'abondantes mines de fer. Le sol en est très fertile, mais il n'y a guère d'espérance de le voir fleurir sous ses habitants actuels, il faudrait pour cela que des colonies, d'Arméniens policés vinsent s'y implanter. Sis est la résidence du Catholicos Arménien de Cilicie.

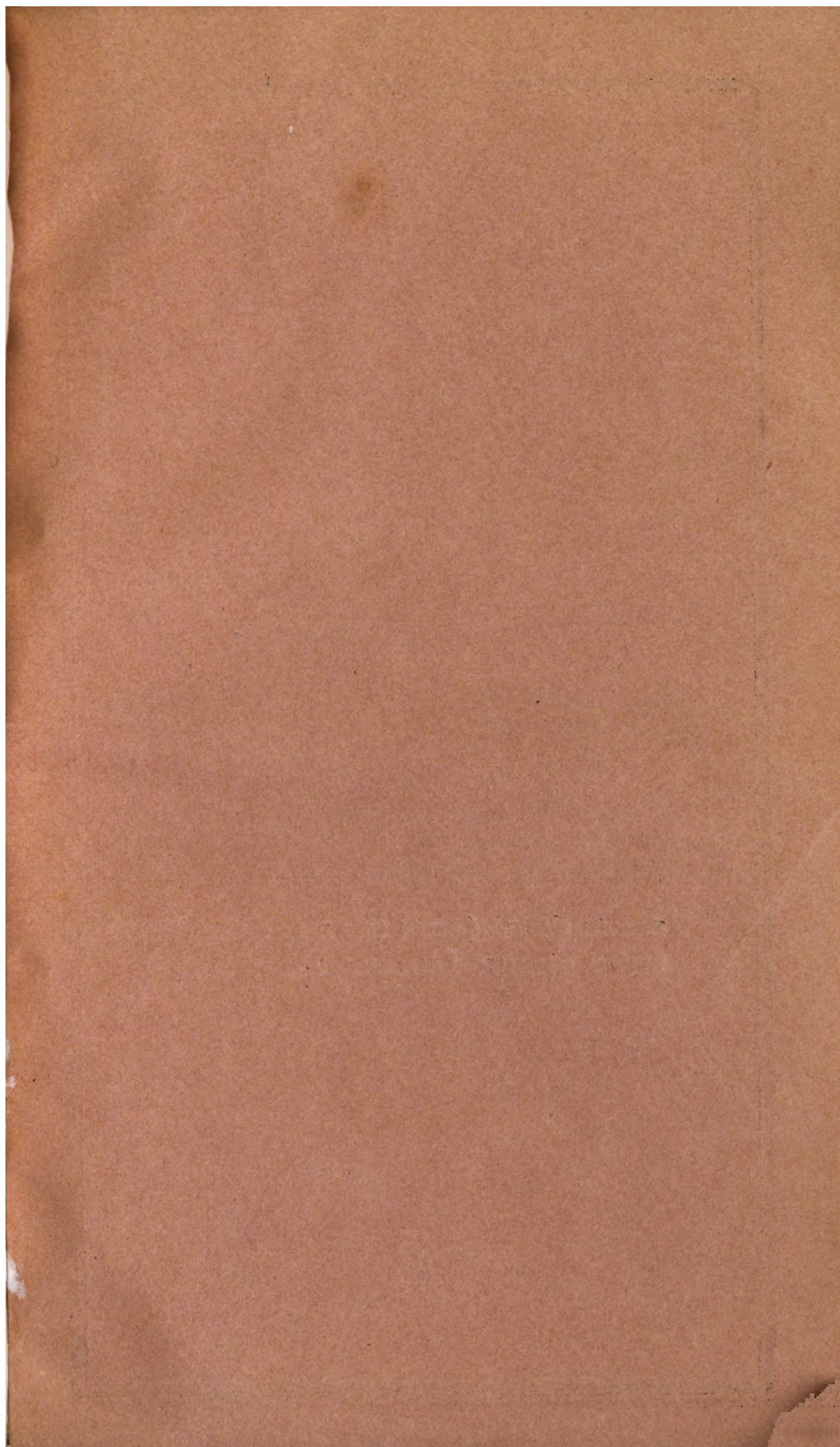
LES ZEÏTOUNIENS — ՋԵՅԹՈՒՆՑԻՔ

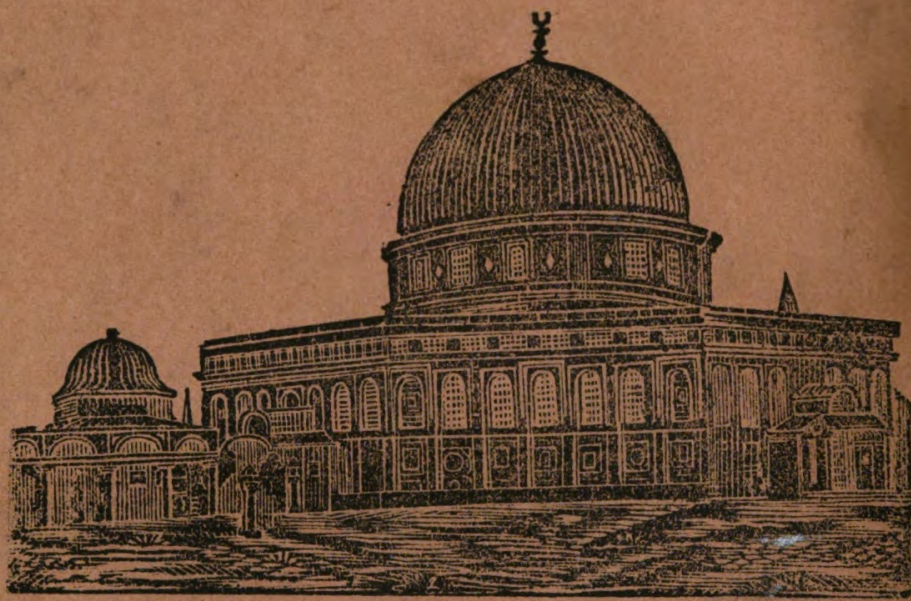
APRÈS la destruction du gouvernement des Roupéniens, des habitants de la petite Arménie, c'est-à-dire de la Cilicie, conservèrent leur indépendance: et, s'étant retranché derrière des rochers et des lieux fortifiés, ils durent soutenir, pour conserver leur liberté de sanglants combats, contre des ennemis innombrables. Les pistolets et les fusils que font les Arméniens de Zeïtoun sont dignes d'avoir été faits par les Européens.

TARSE — ԹԱՐՍՄԱՍ ԿԱՄ ՏԱՐՍՈՆ

CETTE ville située au Sud de la Cilicie, est bâtie sur une rivière. Elle a une position si agréable et son territoire est si fertile qu'elle était appelée autrefois la reine de l'Asie, surnom qu'elle justifiait par la beauté de son promoteur, et pour son importance, sur tout sous la dynastie des Rupinides. Léon I. s'en empara en 1128, et en fit la métropole temporaire de la petite Arménie: ce fut dans cette ville que le grand prince Léon fut sacré roi dans l'Église de Sainte Sophie, sous le nom de Léon Premier. A cette époque, cette ville avait plusieurs écoles et un très-grand nombre d'édifices: elle avait alors 80,000 habitants, mais maintenant elle n'en compte que 10,000 environ, et on n'y trouve plus que quelques inscriptions Arméniennes au milieu des ruines. A l'Est de Tarse se trouve la ville d'Adana, qui est bâtie sur la rivière Carosse, et qui compte une population de 25,000 habitants, dont 12,000 sont Arméniens; on voit aussi au Nord de la rivière Djihane la ville de Marache, qui est une des plus remarquables de la Cilicie; et qui a 18,000 habitants, dont 11,000 sont Arméniens, et le reste se compose d'Avchars, de Turcs, d'Arabes, et d'autres peuples.

MOSQUÉE D'OMAR (ANCIEN TEMPLE DE SALOMON)

ՄՁԿԻԹ ՕՄԱՐԱՅ (ՀԻՆ ՏԱՃԱՐ ՍՈՂՈՄՈՆԻ)

